

سه‌باح رهنجدر

هزده‌که‌م نه‌وه‌نده بریم

حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان
وه‌زاره‌تی روشنبیری و لاوان
به‌پۆه‌به‌رایه‌تی گشتی راگه‌یاندن و چاپ و بلا‌وکردنه‌وه
به‌پۆه‌به‌رایه‌تی چاپ و بلا‌وکردنه‌وه‌ی هه‌ولێر

سه‌باح ره‌نجدهر

حله‌زده‌کهم ئه‌وه‌نده‌بژیم

سەرپەرشتیاری گشتی
سیروان عثمان

حه زده کهم ئەوهنده بژیم

نووسەر: سه باح رهنجدەر
بابەت: شیعر
پیتچن: یاد سه باح رهنجدەر
نەخشەسازی ناوەرۆک و بەرگ: ئاکار جەلیل کاکەوێس
هەڵەگر: شیرزاد فەقی ئیسماعیل
تیراژ: ۵۰۰ دانە
چاپ: چاپی یە کهم - چاپخانه ی رۆشنایی - هەولێر
نرخ: ۲۵۰۰ دینار

له بەرپەرستراوەتی گشتی کتێبخانه گشتیه کان
ژماره سپاردنی (۴۳۱) سالی (۲۰۱۴) ی پێدراوه

هەولێر - گەڕەکی راستی / نزیک گەراجی بەغدا
ژمارە تەلەفۆن: ۰۶۶۲۵۸۵۴۲۷

بەرئێوەراییەتی
چاپ و بڵاوکردنەوەی **هەولێر**

شىئەر بەرانبەر ئەبەدىيەت

بەرلەۋەدى ھۆگرى نووسىنى شىئەر بىم، ھۆگرىيەكى راستەقىنە ۋە ھەست گەرمىيەكى زۆرم بۇ خۇدى شىئەر لا پەيدا بىۋو. تۈنا سەرەتايىيەكانم لە نىۋان رايەلەى ئەم دوو ھۆگرىيەمدا بۈارى خۇتاقىكرەنەۋەى لى دەخۋاستم. بەللى ئەم خۋاستە، بوو بە مەبەست ۋ جىگەى بايەخ ۋ وئناكرەنى ژيان ۋ دۆخ.

من ھىچ پرسىيارىكەم لە خۇدى شىئەر نىيە، بەلام ئەو پرسىيارى سەيرسەيرى لە من ھەيە. ۋەك ئەۋەى من خۇداۋەندىكەم ۋ نەيىنى ژيان ۋ مردن ۋ زىندۋوبۋونەۋەم لايىت. ھەردوۋكىشمان دەمانەۋىت ئەۋىندارانە ۋ لەخۇبۋوردۋوانە لە گەل يەكتەردا بژىن. ھەمىشەش خۇم لە رۋوداۋى گەرماۋگەرم بە دوور گرتوۋە ۋ چاۋەرۋانى خەملەن بۋویمە. لە گەل ئەۋەشدا رۋوداۋە گەرماۋگەرمەكان بەرەنجامى جۋولانەۋەى راستەقىنەى ژيان ۋ دۆخ.

داهىنەر ئەۋكاتە ھەست بە ژيان ۋ دۆخ دەكات، كە ھەستەكانى خۇى لە ئەشقى پەتەيدا بنۋوسىتەۋە. لە نووسىندا لە گەللى دەكەۋنە مەلمانى ۋ كىشمەكىشم ۋ كىپرەكى. پاش نووسىن ۋ تىرامان ۋ پىداچۋونەۋە ئەۋەى لا رۋون دەپتەۋە كامە ھەست كارىگەرى لە ئەۋى تریان زياترە ۋ تا چ ئاستىكە كارىگەرى كارامەتر بۋو، لە چ بارىكىشدا سەنگى راۋەستاۋە.

ھىچ فۇرم ۋ شىۋاز ۋ خەيال ۋ زمان ۋ نۆبەخىشەكە تا سەر ۋ ئەبەدى نىيە. فۇرم ۋ شىۋاز ۋ خەيال ۋ زمان ۋ نۆبەخىشى ھىزى بەردەۋامەن ۋ بەناۋ پىچاۋپىچەكانى ژياندا دەخولەنەۋە. پاش خەملەن لە كەنارىكى ئارامدا ھەلۋەستە دەكەن ۋ دەگىرسىتەۋە. بە نىازى خۇئامادەكرەن بۇ دۆخگۈرپىنىكى تر پشۋوبەك بە ئەزمۋونيان دەدەن.

فۇرم ۋ شىۋاز ۋ خەيال ۋ زمان ۋ نۆبەخىشى تر دىن خۇيان لەۋان لادەدەن ۋ رىنگا خۇش دەكەن، دىكەن بە چالاكى ۋ وشىيارى مەرۋف. ۋەك ئاۋ دەمارى خاك بى ۋىست ۋ ئەنقەست، بگرە ۋەك شىۋە ۋ رىكخستەن ۋ پىۋىستىيەكانى ژيان دەپرەت ۋ جىگەى رەۋاتەر بۇ رۋىشتەن ۋ كارابى خۇى دەكاتەۋە. ئەۋەى پىشتەر فرى نادات،

ئەويىش دەرواۋات تا ۈك خۇبۈنى و شانازىيەك لە تەنىشت ئەوان رابوەستىت، يان ھەوللى گۇران و لەناۋىردىيان نادات، بگەر لىچ زىادىبۈنيان بۇ دەكات و توانا و ئەزمۈنى پىرشنىگدار و درەشاۋىتريان دەداتى.

ئەم رىز راپوستانە ئەزمۈن و تاقىكرەنەۋى بەھرە و سىرووش و بىر و بۇچۈنى داھىنەرە. لە ئەنجامدا داھىنەرەكان زۇرىيان لە تەنىشت يەك رادۈۈستىن و رىزىك يىك دەھىنن. رىزى چلىچراى داھىنەرەن. ھەولم داۋە لە رىزى چلىچراى داھىنەرەن نىزىك بىمەۋە. لەم نىزىكبۈنەۋىيەمدا شىعر دادەگىرسى و ھەمۈومان ملەكچى پىرشنىگدارى و درەوشانەۋى شىعر دەھىن. شىعرىش تەنيا لە رۈانگە و تىپروانىنى كرۇكىجۈانييەۋە بەھا و ئاستدارى بۇ دادەندىرت و ھەست بە خاۋنەكەى دەكەين.

لە نىۋان ئەم دوو مىژۈۋەدا ۱۹۶۵/۱۱/۱۸-۲۰۴۵/۱۱/۱۸، كە دراۋ و داۋاكران مىژۈۋىيەكى ترىيە، يان ھەولدان بۇ درۈستكرىن و قەۋارەپىدانى مىژۈۋىيەكى لەم باربەۋە نىيە. بگەر ۋەھمىكى جوان و ناۋەندىكى چالاك ھەيە. برۈاى بە خۇشەختى و خەلاتى خودايى ھەيە، دەشىۋىت ئاگر لە خوداۋەندە بىزىت، پاشان لە پەرچۈۋىيەكدا بىمىيىتەۋە. پەرچۈۋىيەك ھەزى ژيان و داھىنان، مانا و بۈنى كەسايەتى خۇى تىدا پىارىزىت. زمان ئەۋ كاتە دەيتە چالاكى و شىيارى مرقۇف، كە بمانەۋىت لە خۇمان بدۈيىن، يان ئەۋ نىشانانە بەخەينە رۈۋ، كە دەمانەۋىت ھەوللى دەرەختىن و شىۋەى رىكخستىنى بدەين. لەم بارەدا زمان مانا و بۈنى كەسايەتىيى نوۋسەر ۈك رامانى سەرەكى لەناۋ خۇيدا بالادەكاتەۋە و دىپارىزىت. بە دەگمەن بەشدارى لە بۇنە گىشتى و ئەدەبىيەكان دەكەم و بە سىروشتى ژيانى خۇشم ھەزەم لە تەنىيىي و كەمدۈۋىي و كەمىك دوۈركەۋتەۋىيە لە خەللك، بەلام لەمىيانى شىعەرەكانمەۋە چۇلايى بەر زەين و ھەستەكانم پىر كىروۋە لە خەللك و ئاژل و گىاندار و پەلەۋەر... تاد.

گونىچاۋە ۈك سىستەمى ھەولدان تەماشاي فۇرم و شىۋاز و خەيال و زمان و نۆبەخىش بىكەين. ئەنجامى ھەر ھەولدانىك دەيتە سەرەتاي ھەولدان و دىاردەيەكى تر و دەچىتە ناۋ چالاكى و شىيارى مرقۇفەۋە. زمان چالاكى و شىيارى مرقۇفە ۋەدىگ و بىرمان لە خانەى بالادا دىپارىزىت، لە شىعەردا تىگەيشتىكى نىمچە چىن چىن و ئاستدارى دەھىيىتە گۇرى. ئەۋ تىگەيشتەنى شاعىر بە ھۈى زەين

و ھەستەكانیەو تییینی دەكات. لە کردەیی بە نووسینکردندا دەیتە وئە و ئاسۆ و دووری و پیوەندییەکی فراوان و کاراتر وەردەگرت و دەگاتە خالی گەشەکردنی پیوەندیی زەین و ھەستەکانی زمان. ئەم خالی گەشەکردنە لە پیوەندیی زەین و ھەستەکانەو دروست دەیت و دەخێتە کار و تاقیکردنەو. لە خزانە کار و تاقیکردنەو دا زەین و ھەستەکان ئاستی بچ ئاگایی زمان دەگوازنەو بۆ ئاستی بەئاگایی زمان. ئاستی بەئاگایی زمان لە وئەیی ییگەرددا دەرەكەوئە و ھەستیاریی دەروونی وشە دەناسینت و ھەوڵی خۆدەرختن و شیوە پێکخستن لە خانەیی بالادا دەدات.

زمان ھەمیشە خەوتوو. لە بەکارنەھێنانیدا ییدەنگە. لە کاتی بەکارھێنانیدا بەخەبەر دیت و دەیتە دەنگی دلێر، یان دەنگی راگەیانداو. جا چ لەباری مانا و پەيامداریدا، یان لەباری دەرپرین لەکرۆکی جوانی و وئەیی ییگەرددا.

وئەیی ییگەرد ئەو ھەلومەرج و یارە دیاری دەكات، کە زەین و ھەستەکان تییینیان کردوو و دەروون پوون دەكاتەو. دەروون بەوێ چەق و كانگەیی كۆكەرەوێ زەین و ھەستەکانە و بە شیوەی ئاسویی زەین و ھەستەکان دەخاتە بەکارھێنان و شاقوولی دیتە خوارو، بۆ خۆدەرختن و شیوەی پێکخستن سوود لە فۆرم و شیواز و خەیاڵ و زمان و نووبەخشی وەردەگرت.

فۆرم و شیواز و خەیاڵ و زمان و نووبەخشی یینج ھێلی سەرەکین، پێکەو دەروون و بە شیوەی بازەیی تیکەل بە شیعرییەت دەین و ھێزی خۆیان لە دوا خالی باش بەکارھێنانیدا گەلالە دەکەن. مووچرک و سەرسامییە جیاواژەکان یە کلا دەکەنەو. لە نیوان مووچرک و سەرسامییە جیاواژەکاندا جۆرە نھێنیەك ھەیە لە شیعریەتدا بەدەردەكەوئە و ئاسۆ و دووری خۆی وەردەگرت. لە شیعردا ناکرێت بەشیوەیی کی میژوویی و لە رەوتی میژووییدا سەیری زمان بکەین. زمان بەرھەمی تاکي بەکارھێنەر. واتا بەرھەمی تەواوی شاعیرە لە بەکارھێناندا. لە بەکارھێناندا داھینەر تەواوی ھێزی زمان دەكاتە ھی خۆی.

لە سەرھتا و کۆتایی و ھێل و ھێماید، شیعەر ئاراستە و پرسیارێکی زمانەوانییە. خوێنەر لەو سەرسوڕمان و سەرسامییاندا نیشتەجی و سەرگەردانە، کە زمان وەك فۆرمێك لە خانەیی بالادا داینی دەكات، یان وەك رۆوداویك ئەنجامی دەدات

و دەيھيئەتتە بەر زەين و ھەستەكانەو. لەم بارەدا زمان بە پيى وئە لە جوولە و كارى خۇيدا دەيت و وريايى و ئەمەكدارى خۇي رادەگەيەنيت. ئەم راگەيانەنش پەيوەستە بە دۆزىنەوئى ھيئى وشە لە ئەزمونى زمانەوانيدا، يان ناسينەوئى تراژيدياي رەگەزەكانى ژيان لە فۆرمى زماندا.

سەروا و ئاوازی ئاخواتن دەسلەلاتى شيعريەت دەداتە خوئەنەر و ئاسۆ و دووريبەكى سەريەخۆ بۆ روانين و ليكدانەوئى بەرھەم دەھيئەت. ئەم جيگاي سەرنجەش دەگەرپتەو بۆ مۆسيقادارى زمان لە ئاخواتن و نووسيندا. زۆرجار مۆسيقاي دەق وا لە خوئەنەر دەكات ديدگاي بگۆرپت. لە ديدگايەكى ديارىكرار و داخراوا بۆ رۆمانسيەتتى ھەستى و نەرمونيان و كراو. ئەم دۆخگۆرپنە ئەنجامى مۆسيقا و نەرمونيانىيى زمانە. پيگھاتەي زمانى كوردى گونجاو بۆ ئەم دۆخگۆرپنە، تەنياش داھيئەران دەتوانن بارى ئەم دۆخگۆرپنە لەبارى كەشوھەوايەكى تەندروستدا بدۆزنەو و لە كارايى و كرديهيدا ئاشكرای بكەن.

ئەشق و ھەست و بروادارى و گەرپانەو بۆ ناو ژيانى خيژان و بنەمالە، سرووش و بەھرە و سەرچاوە ھەست گەرمى ئەم ئەزمونەمن و بە ناوەند گيراو. ئەزمونىكى تەواو خۆمالى و خوديبە. جيگا بۆ ئارامى و بەختەوئى دەدۆزيتەو. فەرھەنگى وشە و دانەپەيفيشى تارادەيەك سنووردان، لە سادەترين بەكارھيئەتانياندا قوول دەبنەو و كرۆك پيشان دەدەن. واتا زمان لە كرۆكيجوانى و مۆسيقايدا جيەجى دەيت، يان لە ھەر دووبارەبوونەويەكدا زمان لە كرۆكيجوانى و مۆسيقايدا دەدۆزيتەو و بەنھيئى و ئەفسوونىكى تر لەناو زەين و ھەستەكانى شاعيردا دەخەملە و لەخانەي بالادا خۇي ئاشكرا دەكاتەو. زمانىك لە ناخى شاعيردا رسكاو و خۇي راھيئاو و لە پلەيەكى پيويستدا پيگەيبەو، شتە دووبارەبوونەكان دەخولقيئەتەو و پيويەنيەكى زەينى و ھەستى لە گەل خوئەنەر پيكدەھيئەت و خوئەرى خۇي، كە تايبەتن و پيوندىيى زەينى و ھەستى و لە گەلدا بەتەين ھەلدەپژيەت.

لە بنەرەتدا ئەم ئەزمونە، حەزەدەكم ئەومەندە بۆيىم، ھەشت دەقى ئاستدارە، ھەر دەقى دە جار خۇي دووبارە دەكاتەو. واتە بە شاقوولى ديتە خوارو و بە ئاسۆيى بلأودەيتەو. خوئەنەر دەتوانيت ھەشت دەقە بنەرەتيەكان بدۆزيتەو و ئەوانى تر

بەچىڭرى دووبارەبۇنەۋە، يان بە ھونەرى دووبارەبۇنەۋە بخۇيىتتەۋە. ئەم دياردى دووبارەبۇنەۋە دەيىتە شۇيى تىيىنى لە دايكوبۇنەۋە چىڭر ۋە ھونەر و بىرۆكەكان. دەقە دووبارەبۇنەۋە كانم بە دواى يەكدا پىزىبەندى نەكردوون. ۋەك ئامانچ و مەبەست تىكەلاۋ و سەرەۋىڭر پىكەمخستوون و بەتەۋايى پروبەرى كىتەكەدا پەرتەم كىردوون. لە دووبارەبۇنەۋە شىباندا لە ماناى راستەقىنەى يىشتىرئاندا نامىننەۋە.

ھونەرى كاريكردنى دووبارەبۇنەۋە زۆرتلە سىنەمادا كارى يىكراۋە. فىلىمىك دەيىنىن وىنەيەكى سەرەكى پىكەتە ۋە ھەلسووپىنەرى تەۋاى فىلىمەكەيە، بەجۆرى جىاۋاز جىاۋاز دووبارە دەيىتەۋە. لە ھەندىك گرتەدا گىتوگۆيەكى لاۋەكى دىتە ناۋەۋە و بۆ ماۋىيەكى كورت دەيىتە بابەتى سەرەكى و وزە و تىنى چاۋى بىنەر ۋەك فرىدائىكى ھونەرى تەۋاۋ بۆ خۆى رادەكىشىت و ۋەرى دەگىرت. لە ھەندىك گرتەى تردا رووناكى جىگاي گىتوگۆيە لاۋەكىيەكە دەگىرتەۋە و دۆخ دەگۆرپىت و دۆخ ئامادە دەكاتەۋە. دەرەينەر دىدگاي تايبەت و ديارىكراۋ بۆ ھونەرى دووبارەكردنەۋە بەكار دەيىت. ۋەك يارىكردن بە رووناكى و جىگۆرپىكردن و بىرىنى گرتە و مۆتتاز.

لەم خۆ دەستىشانكردنەدا لاي مەموو شىك بەۋ فۆرم و شىۋاز و خەيال و زمان و نويەخىيەۋە دەست پىدەكات، كە لە دوا دەقەدا بەكارم ھىناۋن و ھەۋلەم داۋە ۋەك نوختەى بىنىن بىانخەملىنم. فۆرم و شىۋاز و خەيال و زمان و نويەخىشى ئاسۆ و دوورى بەدەيىنەرى دەقن. ئاسۆ و دوورىيەكى خەملىن ھەيە، شاعىر خۆيەتى. ئاسۆ و دوورى بەدەيىنەر، ملىكەچى ئاسۆ و دوورى خەملىن دەيىت.

لە دوا خالدا لە خۆدوان، رەنگە ھەم سوۋدى ھەيى و ھەم زىان. ھەم چالاككردنى زەين و ھەستەكان يىت، ھەمىش پەكخستىنى زەين و ھەستەكان.

ئەيلۈلى ۲۰۱۳ ھەۋلىڭ

بائىگەواز بۆگۈر شەلگەن

دەستم لەسەر دوو بالى فرىشتە بوو
بە نان و ئاو و ئاگرى خۇمەو دەبەزىمە سەر زەوى
بە

زەنگ و	زايەلە و	دەنگ و	جۆشى
--------	----------	--------	------

ياد	و
دروود	و
پەيام	و
ستايىش	هوه

ھەوالى جىگۈر كىي سەباح سابىر ھەسەن

۲۰۴۵/۱۱/۱۸ - ۱۹۶۵/۱۱/۱۸

لە بستە خاكيكى مرادخواز و ماندوودا

شاديە كاني دەبيستيتەو

ھەشتا سال دەزوو بە دەرزى وە كرديكە

بە سەر راوەشاندىنى پېر خەمەو

بېۋورە مووچى كىك چاۋى لىل كىرەم و سۆزىكى تايەت گىرمى
 مەلىكى كۆچەرى لەسەر لىكى درەختىك نىشتەۋە
 خويىنى پىي بەسەر لىكە كەۋە جىما
 چووم تەۋاۋى درەختە كە و خويىتە كەم ماچ كىرە
 ۋەرە خەۋنەم باروۋ گەنمەم
 خويىنى پىي بالندە بى و لە ئاگر رابمىنم
 لە ئاگر رامان ئاشق ۋەك مىۋە پىدە گە يەنى
 بىستە خاكە مەندۋە كەش يە كپار چە دەبىتتە
 مۇسىقا و گۆزەى پىر
 لە ئاكەمدا ھەر دەگەم بە بالى بالندەى بىرىندار و دلى خۇم
 ئىستە چاۋەپى فەرمانم بفرە موۋى
 بۆ تەھە تايە سەر گەردان بە
 ئا ئەۋەتە مەن ئامادەم
 گۆر ھەل كەن ئەى تۆ لە كوۋى
 بە پى پىگايە كى دوور و درىژم بىرۋە
 مالىاۋاى لەۋانە دەكەم پىيان گەشتووم
 ئەرى مىژوۋ لە كىتپى چەندەمى ئاسمانى
 بەشىكەم بۆ تەرخان دەكەت
 ئەۋە كاتەى مىژوۋ باسى خوداى دەھىنەت سەر سەكۆ و مالىە كانمان
 مەن لەناۋ ھىكەمەت و ھىزى قسە كانى ئەۋەدا

قوۋل و بىدەنگ و گوپرايەل
 ھەناسەى ئاسوودەيى ھەلدەمژم و بىر لە خۇم دە كەمەۋە
 كىتېبى ئاسمان ۋادەيە كى لە گەلما ھەبوو
 منىش ۋادەيەك و لە ھەستى خۇمەۋە ناسيومە
 ھەتاو بۇم دوا
 نابى ھىچ رازىك لە تاريكىدا بىمىنئەتەۋە
 شوپتەۋارى ھەموو پىگاكانىش دەرېكەون
 تەرمە كەم لەبەر ھەيوانىك داندراۋە
 پوورەى شىعر دەۋرى گرتووم و ناۋى شىعرم لەسەر لىتوۋە
 شىعر لە دلەۋە نوپۇزم لەسەر دە كات
 خوداى سەد و يەك ناو
 ھىكمەتى وشەم تىدا بخرۇشىنە و لە شاعىرە

و	مەنگۈلى
و	دلرەش
و	بەدگۆ
ە كان بىپارىزە	دەروونكلۇر

مەن پۈۋەرى ھەستەكانى زەۋىم
 بە پىن پىڭايەكى دۈۋر و درېژم بېۋە
 مەۋاندارى ئەۋانە دەكەم پىيان گەشتووم
 پەگى مەۋەى مەى چەترمە و ھەلمداۋە
 بەتاۋ ۋەرن ئەستېرەى شەۋقدار و براى گىانى ھەستەكانم
 ئاسمانى پۈۋن قوۋل و بېدەنگ و گۈپرايەل ماۋەتەۋە
 تايبەت دىدارمان دەبىت
 دەبىن بەخاۋەنى چاۋەكانى
 سىبەرى شووم لەسەر زەۋى لا دەچىت
 ۋەك چاۋى ئەۋ و دلى خۇمان
 بەپىڭادا يارى پۇيشتن و گەپانەۋە دەكەين
 ماسۈۈلكەكانى پىڭا توندەبەنەۋە
 كەپرى پشۈۋدان لەمبەر و ئەۋبەرى دەبەستىر
 ھەر كاتىك تەماشاي پىڭا بىكەين
 ھەموۋ شىكمان بەبىر دىتەۋە و بەناۋ كاتىكى خۇشدارپى دەكەين
 خۇداى سەد و يەك ناۋ پۇيشتن و گەپانەۋە
 لەم پىڭاۋبانە بۇنخۇشەدا تابلېى بى دلىپراۋ كىيە
 فرىشتەكانى فرىاكەۋتن ناھىلن گورگ نىك بىنەۋە
 گۇرانى تىيدا دىتە سەر دەم و لەبىر ناچىتەۋە
 شاعىرى گەپراۋەى شەپرى گورگىش

دوودلى خامۇش دەبىي و گوئى بۇ گۇرانى ھۆگرى پادەدىرئ
 يادەومەرييە بەخشندەكانى و بەھرە و سرووش و شيعر دېتە فرىاي
 ئەى خوداى سەد و يەك ناو پېبوارىكى رۇشنى

و	بەھرە
و	سرووش
م	شيعر
ماندووم	ماندووم
ماندوو	

دەستىم بگرە بابچمە مالى رۇشن
مالىم لە سىيەرى بالى بالىندە يەك دانا
گوتى لەبەر خاترى تۆيۇ ماۋە يەك فېرىن دۋادە خەم
تاپشۋو دەدەيت و تىر خەۋ دەبىت و خەۋنىك دەبىنىت
خەۋنى

تەۋرات

ئىنجىل

قورئان

ئەرى شادى بېھۋودە خەۋنە كانم چى لى بىكەم

۱

ئىيازى مردن

ئ	ا	ب	ت	پ	ج	ح	خ
چ	د	ر	ز	ژ	س		
ش	ع	غ	ف	ق	ق		
ك	گ	ل	ل	م			
ن	و	وو	ۆ				
ھ	ه	ى					
ئ							

پىت ئەى پىرى شەۋىپدار
 مردن ئەستىرەى رۇژى دەر خست و دەستى راخست
 بەسەرىدا مەيدانخۋازى و گىيانبازى بگەم
 فرىشتە لە پشت سەر مەۋە
 چاۋى چاۋدىرى قوۋلايى ھەزار چاۋە
 چاۋم لەسەر ھەلناگرىت
 دەتوانىن بلىين لە بارىكى تايپەتدايە
 رۇچ پرس و را بە ھىزى ئومىد دەكات دۇنايدۇنى

ئاو
ئاگر
با
خۆل

یان

تەورات
ئینجیل
قورئان

كامیان بۆ

سه‌رئ بکیشه‌ مالئیک که‌ برپاری کوشتنی
 مانگ و بازی دل و بازی کیوانی تیدا نه‌دراوه
 ده‌توانین بلین له‌ باریکی تایبه‌تدا
 چه‌ند پروو خوشانه‌ ده‌فی پروومه‌تی خودا
 په‌نجه‌ی باریک کردوومه‌ته‌وه
 هه‌موو پاریکی خستووته‌ دل
 له‌مه‌وبه‌دوا ژیان به‌ ساده‌یی وه‌رده‌گرم
 ساده‌یی گیانی خودایی ئاراسته‌ ده‌کات
 له‌ دل و گیان و چاومان پاده‌مینین
 دل و گیان و چاومان
 پراوپر ده‌بن له‌ هیژی دریژ کردنه‌وه‌ی ژیان

۲

چاۋە پروۋا ئىيى تېكشكاۋ

بە پروخسارىكى پې شادىيەۋە
پروۋە پروۋى ئالاي ۋلاتەكەم ۋەستام

ھېند بە ئاسانى ئاسمان وزەۋى لىك ھەلاتن
ھېند بە ئاسانى ئادەم ۋ ھەۋا پىشتيان تىك کرد
ھېند بە ئاسانى دايك ۋ باۋكەم چاۋيان لىك ۋەر گىپرا
ھېند بە ئاسانى مەن ۋ خىزانەكەم لىك توۋرە بوۋىن

مەنداللىك سىيەكانى خاۋ بوۋنەۋە
ھەموۋ ھېزى خۆى ھېتايە ئەزنىۋى
ھەستايە سەر لاقە لاۋزەكانى
بە قوۋلايى ھەزار چاۋ سەيرى ئالاي کرد
شەۋنم لە چاۋى بوۋە ھەلم ۋ گوتى ئەى بۇ سىۋى پىۋە نىيە

چاۋەرۋاننىيەكى تېكىشكاۋ

....			
....			
....			
....			

سەرىك كەۋتە ناۋ چاللىكەۋە
 دەزگای راگە ياندنیش رۆژنامەى پالەۋانە مەقەباكان بىلادە كاتەۋە
 مەشق دەكەم بېم بە ھەلۇ
 بە چىر نوۋ كەم ھەموور رۆژنامە كان بىر يىتمە و جىر بە جىر پان بىكەم
 پاشان بېم بە ژەنگى چاۋى دەعبا
 ئامىرى چاپخانىە كان بۇ تاھە تاىە لە كار بىخەم

دەست
دەست
دەست
دەست

دەسەلاتى بېزراو و پرسىارى
 دوور كەونەوہ لېم و گير خواردن و وئلكردن
 دەست و دەسەلاتىك گەنجينەى نەتەوہ كەى
 شكاند و نيشانەى شانازى لە دەست خزى
 نىگای چاويكى كوڤرى كيشا
 دللى بە شادى لېي نەدا
 لە تاوان ھەموو خويىتى ھاتە دەموچاوى و پەنجەرى شكاند
 توورە و بەقىن بۆ تاھەتايە مىلى بەلاى خوڭ دۆراندە بەلاداكەوت
 شووشەى دەرروون و ناوى شكا و بۆنى گەنيو ئەوناوہى

ھەراسان
ھەراسان
ھەراسان
ھەراسان

کرد

ئیمەش چە ناگەمان خستە ناو دەستمانەو

۳

پەرەز ساكار پەروونەو

خۆر سېر بوو
 پرومەتى ئاسۆي پى گەرم نايىت
 وەرە خەونم ناتوانم ھىچت لەبارەو ەبلىم
 رايەلەكانى تاسە و مالتاوايى ون دەبن و دەردە كەونەو
 تووخواي جوان وەرە خەونم
 بۆ ئەو ەي ساكارانە بر وائەمە زەو
 بازەو لە دلتوندىيە كيدا ەناسەيە كى من ەلەمژىت
 ئەگەر بىيىتە خەونم چاوم نەختىك گەرەتر دەبىت
 ەر دەيى خانمى خامۆشى بىينم و شتىك پروبدات
 ئەي كاتى بىينىن ەك برووسكە مەيە و تىمەپەر
 دەمەوئ بە تەواو تىت رابمىنم و بەو رامانەو بۆيم
 وەرە خەونم
 مانگەشەوان لە نزيك كانى و ئاويك
 پىم بە كەنارى پشودان شۆردە كەمەو ە و تىت رادەمىنم
 لىم رابمىنە لەمردن زياتر لە ژيان پىت دەژىم
 ەك ئەو ەي كەسيك بر وائىتە خۆي
 ئەمن ەروا لەخۆم رادەمىنم و خوار و ژوور پىگا دەبرم
 لەخۆر امان لە بەھەشتى راز پەلەي داو

نایەیتە خەونم
 لك و بالت له سەرەتا و كۆتایی شیعرە كانمدا
 دانا و لە گەڵ پەپوولە پایزەدا پۆشتیت
 تا ئاواز بۆ کیش و سەر وای شیعرە کانم دانیت
 وەرە خەونم
 لە دلشکانی خەونی کدا بە ئاگادیم
 بەرە و سەردیتری تابلۆیەك دە چم
 بە شیووی دۆزینە وە می مرواری
 لە سەر پشستی کەرکە دەن ژیان کورتە
 بە شیووی ئاگر دزینیش لە خودا وەند درێژە
 داوای لێ بووردن دە کەم
 شتە کان لە ناکاودا روویاندا
 خوناوی سپیدەم بۆ کۆنە کرایە وە ناو شووشە می دیاری

۴

فەرەمەز وەرە ئاۋ ژيانەۋە

ھەر دەبىت لەسەر ئەم زەۋىيە نازدارەدا

و	دېۋى گوانشۆر
و	فېلى چاۋسوور
و	مۆتەكەى كالاۋجادوو
لەگەلمان بۆيىن	ھەزارپېي پېشال لاپەشە

كارئاسك ناچىتە سەر ئاۋى تىژ

مېروولەش لە ئاۋى ھېمەن دەخواتەۋە

فرمىسكە كانى خودا كە دەرژىتە سەر زەۋى بالەندە دەيانخواتەۋە

فەرەمەز لە سەد و بىست و چوار ھەزار پېغەمبەر و مەن دەكەن

ئەى خودا ئەۋەى داۋاى دەكەم پېمە بېخەشە مردن

مردن سەر بختە كۆشى چىمەنى ھەۋشە و ناۋچەۋانى قوربانى

شەراب پېدەگە يەنىت

پشۋوى بەخشەندەى و سەرۋەرىت درىژىت پىالەى پې

دەستىك بە ناۋچەۋانم دابەينە

با ۋەك ئاسۋى كراۋە چاۋم گەرم بى و نزاى بىستىرت

لە توانامدا یە ئاوی دەنووی پەرسێلکە
 بەو ئاگرە داكەم کە لە ولات دەبارئ
 چل شەو و چل ڕۆژ خۆم بە چیلکە و پووشی ھیلا ئەی
 شەھید حاجی لە قەلەق بەستایەو
 مانم گرت لە خانەدانانی ھەولێر
 دەسەڵ جارێک ئەم کارە دەکەمەو
 ناچمە سەردانی بەھەشت
 ناچمە سەردانی دۆزەخ
 نازانم پێیاندا تیپەرم یان تێیاندا بمیئەو
 دەچمە سەردانی چرای گرسۆز
 دەبمە بلووری پرووناکی پارێزی و پازی دەوری ناوچەوانی

۵

پىشۋى پال

دەبۋايە ھەر ئەو كاتە بىت لە

قاز	و
قورینگ	و
مراوى	بېرىسم

مەلەۋانى گۆم يان رووبار

پىشۋو بە بالتان دەدا

گوتيان دەتۋانى بۇ خۆت بېرىكەيتەۋە

لە ھەزار سال چاۋەرۋانى و ھىچ بە ھىچ نە كردندا

شتىك نە گۆرا چاۋ داگىر سىنىت

قسەبە كى تازە پەردەى گۆيى زەۋى نەلەراندەۋە

پەنجەرە بە ويستى خۆت نەيكەيتەۋە كۆپرە

ئاشق كە لە دەرگى مەيخانەى ئەزەلدا

فەرموۋى گۆئ لىن بوو

داۋاي ژيانىك دەكات پىشتر گۆرانی خواستى بۇ گوتوۋە

دەيھىننەتەۋە ناۋژيان و لەمەۋبەدۋا لە سىبەرى خۆى راناکات

٦

بەدوا رۆيشتى

باران نەمە نىيە
رەووناكىيە كى خوداىيىيە بەسەر دىل و گياندا دەبارىت

دە بىارئ	دە بىارئ	دە بىارئ	دە بىارئ
----------	----------	----------	----------

ئەو بەر و مالى و حەوشەيە
دىوارى نەخشى چىاي ھەزار پىي بەسەرەوہيە
شويىتىكى دلگەرە بۆ گويگرتن لە

۹	رادیۆ
۹	تەماشاکردنى زەرەنەقووتەى ناوھىلاتە
۹	تاسەى بال لىكدان
	دانەوئىلە

كەرويشكىك قوونە قوون بە دواى بەچكە كەيدا دەپرات
مانگى دەست و دلگەرم كۆسپەى پىنگاى بۆ دەپنيت
پىنگاى كەلە كىنويىيەخويىتگەر مەكان

۷

پرايىتئانى دەنگى

نوالە گوپى لە پەشىمانىي قابىل گرت و لەرزى و گريا
 بىرى لەۋرۆژە كردهۋە كە بەدبەختى پەيدا بوو
 پاشان منى كوشت و لە يادى نە كردم
 لە ياداشتيدا چلچرام بە لكى
 درەختى بەخت و خەۋنى دوورودرېژ و ناوبانگىيەۋە ھەلىواسيوم
 لە ژووريشيدا پەنجەرەى گوللە نەبى
 خوداى سەد و يەك ناو نەيىنى غەربىي مالاۋە كەردن چىيە
 چ رازىك دەنگمان بەرز دەكاتەۋە
 بەسەرنجى پىرسەرسامى دانىشتووم
 لەبەر دەمى خۆم ورد دەبمەۋە
 زۆر نابا دلى مرۆڤ دەبىتەۋە دلى زەۋى
 خەم نا
 ھەموومان بەۋرپىگايەۋە
 دەنگمان بە گۆرانى خۆش دەبىت
 لە ژېر سېبەرى گۆرانيدا پىشوو دەدەين
 گۆرانى دەبىتە دلى
 ئاۋاز تىپەى دى و تارىكىيە كان بۆ دوور دەگوازىتەۋە

۸

دلى خروشاوى پيالە

پرچ بەسەر گوئ و لاروومەتى نوالە
وہك بالی قەتەى ھاتووہتە خواری
شەرم لە نەرمى و گەرمىی گوئ و لاروومەت دەكات
پرچ بە دەنووکى پەرەسیلکەى لەسەر ئاوى شیرین ھاتوو
داواى خۆى خستە ناو دەستم
شەرمم بۆ کەس مەگێرەوہ
نەرم و گەرمىی گوئ و لاروومەت و شەرمم
لەبیر چوو لە دلى خروشاوہى پيالەى پر بیگواز مەوہ
بەر ئاگرى بەسەر نەچووى سۆز
چى بوو لەبیرم چوو
دەچمە شینایى ئاسمان
ھەردوو دەستم نزاى لەسەر سەوز دەبیئت
خۆم بە بیر ھاتەوہ
بەر پەنجەرە نوالەى لى بوو

۹

پێگای جادووویی

ئهو هات
من چووم
من شيعر بووم
ئهو ناو کي پرووناکی
ئهو سێ به‌شی پێگا هاتبوو
په‌ر داخێک شیري گۆژی هیندی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو
من به‌شێک
له‌ پێگادا فرمیسکی شکۆ که‌وته‌ خواری
ده‌توانین بڵیین دیداریکی تایبه‌ت بوو
ئای پێگا پوخساری ئاشنات
چه‌ند سوور و سپی و خودایییه
من گه‌رامه‌وه‌ مال
هه‌زار هیل له‌ ناوله‌ پمدا بوون به‌ناو کي پرووناکی
ئهو له‌ناو خه‌رمانه‌ی پرووناکیدا کارا بوو
کلیلی بۆ هه‌زار قفل برد
له‌ شيعردا گشت زه‌وی ده‌سوورپه‌ته‌وه
پوخساریشی به‌ته‌واوه‌تی ئارام و پڕۆشنه

۱۰

ئالەمەنگى سالى مردنى دايىناسوور

فالگرەو ەيەكى بەناو مېژوودا ھاتوو
 لە دىدارىكى كورتىدا پىنمايى كردم
 لە سالى مردنى دايىناسوورى نەرمونيان
 مۆم لەسەر كېلى بگريپنم و دەست بۆ فرمىسكى ھەستى ببا
 مار سەرى بە شكۆى تاجيش گەرم بېيت
 بەدى و پىئو ەدان لەبن تاجەكە يەو ەنامەبەرن
 دەرژىنە ھەوزى دەستىوېژگرتەو ە
 نامە تەنيا بالندەى خۆشخەبەر نايەپىنيت
 ناسىنى بە ھار دژى بەدى و پىئو ەدانە
 نامەبزە يەكى بەخسندە يە
 دەمانباتە خەونىكى ھيىم و ئاكارى شەرمى گولەو ە
 دەر كەونەو ە ئاكارى شەرمى گول دەر كەونەو ە
 ئاواز لە گۆرانى نادزىپت
 ئەسپ بە بۆنوبەرامەى سواران دەگەرپنەو ە
 قسە يەكى نەستەقى لەبىر كراو دپتەو ەبىرمان
 بە دىوارى ژوورپكى دلشكاودا دەر وانين
 ھەست دەكەيت ھەموو شتىك دوايى ھاتوو ە
 لە كۆتايىشدا ھەموو شتەكان دەبن بە دل

دڵ له‌ سینگی مانگدا بدره‌وشیته‌وه
سه‌گی گوی گران و چاولیل
تاسهر ئیسکان شه‌که‌ت و پر ئیره‌یی
له‌سه‌ر دوو لاقی دواوه‌ی ده‌روا و ناخی ده‌که‌وێت
مانگیش باش فی‌ر ده‌بی‌ت
به‌ده‌وری دره‌وشانه‌وه‌دا بسو‌رپێته‌وه
ئه‌وه‌ قورهی ئاده‌می له‌ دروست کرا
ده‌ست ده‌داته‌ بآلی دره‌وشاوه
چیا و ده‌ریا له‌ ده‌ستیدا پیکه‌وه‌ ده‌رۆن
بآنده‌ ده‌بنه‌ میوانی

۱۱

خۆڭ دەرگاندىن

ماندوو بووم بە ئاشنا بوونى يەكەمىن نەيتنى

لەو ھۆيەش نەگە يىشتم مەرۇف بۆ

دواي ماندوو بوون دەستە و نزا داواي ديدارى خودا دەكات

وہ لامي چارە نووسم دا يەوہ

ماندوو يىتى ھات

كەپ يارى مەرگى خۆم

مەرگ خۆي دەرگاندى و ئامازەي دا

لە نيوان ھەنگاو و ھەنگاو يەكدا

شكۆي شوپتە وارت دە پار يىزم

نەمزاني دەنا بې يارم دەدا

لە نيوان ھەنگاوە كانمدا بۆيىم

ناو كى پرونا كى يىتە لام و خەلاتى وەر يىگرم

۱۲

مائەۋەى ۋېتەپەك

بۆنى جۆگە ئاۋى بن بېر كە تەماتە ۋ باينجان ۋ ئاروۋ
 قورپى خاكەناسى ئاۋدېر ۋ نازى پەزېر
 نازى دارە دارەى مندال ۋ مۇسىقام بەراۋرد كىرد
 لە خاۋىتكر دنەۋەى ساچمەى پراۋوشكاردا
 گوللە يەكى كوپر بەراۋرد كارى كوشت
 كارئاسك ۋ كەرويشك خويئىيان لە زەۋى شوۋشت
 ۋېتەپەك مایەۋە
 بۆھىندە بۆنت خۆشە ۋېتە
 كاتىك ۋېتەكەمان بەسىنگى دىۋارى مۆزەخانەۋە ھەلۋاسى
 دىۋار تواناى تىگەيشتىنى بىرى ئەۋ بەراۋردەى نەبوۋ
 پەنگى وشە دەچىتەۋە سەر پەنگى ھەست
 ئەۋرەنگەى لە بالە پر ھەستەكانى تىترواسك دەبىتتە خەلات
 لە خودى خۆى مشتومالمان دەكات ۋ زىادەكان فرى دەدات
 كارئاسك ۋ كەرويشكىش دەچنە سەر ئاۋى ھىمىن
 درەختى بلند بلند لەۋ ناۋەدا
 بەرى باى دەست پەش دەگرن ۋ چەپۆكى دەشكىنن

۱۳

رەۋايىتى سىرۇشت

بەيانىيان گۆپكەي درەختى دامپن كانى سۆمى چاۋى نامرادانە
سىرۇشت لەناۋرەنگى كراسى دىدەنىي كىرپىك چاۋى كىرۋەتەۋە
سەۋزە ۋە مېۋە لە كەپرىكى ناۋبازار دەرۋىشپىت
ئەنگۈستىلەي ئەفسانە لە پەنجەم گىر بوۋە
مەن ھەمىشە ئارەزوۋى سىرۇشت بەرۋا دەزانم
كەروپىشك خەۋ چاۋى بەرىدا ۋە لەلەنىي بىتە دەرى
چىپا پىر دەبىي لە گەرمایى
دەشت لە پارز
مانگ دەتۈنپىت شاپەدىي فرىنى شەمشەمە كۆپرەش بدات
ترسىك لە دلمانى دا
بەرپۇتە خۇمان پىر پاناگىرئ
سىرۇشت دەمار لە پىشتى ۋەرگەرپا

۱۴

گه‌رمه‌وون‌ه‌وه‌ی یاده‌وه‌ری

که‌شوه‌ه‌وا سارد بووه و باوبۆران توورپه و توند
 ئاوی هه‌وزی مه‌له‌کردنی هه‌وشه و مال ته‌زوو په‌یدا ده‌کات
 گه‌مارۆی هه‌موو جیگا‌کانمان شکاند
 ته‌نیا گه‌مارۆی جیگا‌پیی شه‌هیده‌کانمان ما
 جیگا‌پیی شه‌هید هه‌یمنییه‌کی پر به‌دل ده‌نویتی
 له‌روخساری ئه‌و کاته‌ی مانگ ده‌کات
 که‌له‌گلیته‌شه‌پۆل ده‌دا
 ئه‌وه‌چییه‌له‌گلیته‌دا به‌ره‌ده‌گرئ
 رابر دوو هاو‌پیی جیماوی ئیمه‌یه
 شه‌هید هاو‌پیی جیماوی ئیمه‌یه
 له‌یاده‌وه‌ری گیانباز یدا گه‌شه‌ده‌که‌ین

بارانىش سەرما دەشكىنئى وړك و كىنەى باوبۇران خاۋ دە كاتەۋە
 ھىمىاى جىگا پىكان كال نىن
 لە ساتى بەھرە و سىرووشدا

و	دەيانىنىم
و	دەيانناسم
	دەياننووسم

پروناكىيە كى خودايىن چە تر بۇ دل و گيان ھەلدەدەن
 دىۋار ئىكى دوۋر پىژ بەدەۋرى جىگا پىكان بەرز دەكەمەۋە
 بەردەۋامىش بىرى لى دەكەمەۋە
 پىت و فەر و درەۋشانەۋەى لە گەلمدايە
 ناۋە ناۋە باى بۇنخۇشى قورى ئادەم ھەلدە كات
 پەنجەى لە ناۋ پرچمان دەبىتە
 سىبەر و ھەتاۋ و شەكر و شىر
 سلاۋى خۇيمان بۇ دەھىنئى
 سلاۋى خۇرسكى بەھرە و سىرووش

۱۵

گەيشتن بە خۇت

بۆلاي مالى تۆھاتم پىگايان لىي گرتىم
چۆرتە و چەتە كان نە يانتوانى چ بكن
دلىم پىگاي خۆي ھەبوو
سو پاس بۆ ئەو دلىي خۆم
ھەزار پىگاي ھەيە بۆ گەيشتن بە ناو كى پرووناكى
نايەلىي دلىشكاو بىم
بەو جۆرەي كە ھەي دە تناسم
ناشكرى ئاشناي كەسى تىرىم
ناشېمە برادەرى كەسىك كە بىمى
دنيا ناو چەوانى لىيە
لەناو خەرمانەي پىرۆزايەتى بە خىر ھانتت دە كەين

۱۶

شىپىر ئەي ناوى خۇم

باو كە شىپىر

من كورە فېندراو كەي ناو بىرم

برايى شىكۆيە كانم چەشنى گورگى دەشتودەر

لووراندیان و سەرى بىریان لەسەر داخستىم

تفەنگیان پېر گوللە

دەمیشیان دارمال لە دەمەهەلبەست

ئەستېرە

ئا ئائەستېرەي پېرووم لەبنى بىرەو لەي ھەلھات

باي بە لوورەي ناوچەوان گرژ و ترشاو

و	تەووزەل
و	زەبەلاح
و	دەم و لىوژەنگاوى
ە	مردۆخ

لەوەتەى چاوى رەشكە و پيشكە دەكات و تارمايى دەھيئيته پاش و پيش
 لەسەر زەويى نەرمونيان ھەر پەشە دەكات
 تەماشاي پيى دەكات جيگا پيى نيبە
 تەماشاي دەستى دەكات ستوونى چەترىكى رانە گرتووە
 تەماشاي دەمى دەكات پەندىكى باش بە کار نەھيئاو
 تەماشاي ناوچەوانى دەكات
 قومرييەك پووشى لەسەر دانەناو
 ئاخىكى دوورودر پيى ھەلگيشا و خۆى پيچا پەو و ھەلات
 بەو نيازەى خۆى داپر پيىتەو
 ديارە باشكۆمەند نيبە
 لەسەر ليوارى شۆستە دانىشتووم
 سەيرى كەزاوەى تەرميەك دەكەم
 تەرميەك
 ئا ئا تەرميەك
 بەناو ئاپۆرەى شار تپدە پەري

بەلام ھەر بەگۆرستان ناگات
پاشان قەلەپەشېكى بەبادارى ئىفلىجېو
بەرە دەم ئاويكى وەستاوى گەنيو
بەگريانەو بەلەشە كېيەتى
نەكادوا بىكەو پىت
پاش ئەو ەي شاعىرە پاشخاپەرەك و دوو پىشكە خوودارەكان
گۆشتى شىعرە كانىيان خواردەم
سەمەندەر
ئائا سەمەندەر
لە دەمارەكانى ھەستەمەو بەلندبوو ەو
پووناكى بۆ ھەردوو چاوم ھىتتا و پەنجەرە و ژوورمى لەخەو ھەستاند
ئەي شىعر ئەي ناوى خۆم
پەرور دەت كردەم چۆن بىمە كۆرە گەورەي بنەمالەت
بۆ خوانى

ئاو
ئاگر
با
خۇل

داۋەت كراوم
گۆرانىم گوت و بەناخى خۆم گەيشتم
بە ناخى خۆم بگەم بە

تەورات
ئىنجىل
قورئان

دەگەم

۱۷

ئاوپىتەنى دەستى گورگ

لەبىر كوردنەو ەيە كى پاكىزەيى و ئەفسانە ييدا
 بالى مەلەى دەهاوېشت و دلى دابووه خودا
 سۆتە كى جغارەى دەكەوتە ناو فنجانى قاوہى
 لەمىھەرە بانىيەك گۆرانىيە كى زېرپىنى چاخە كۆنە كان
 دەستى لەسەر شانى دانا و بەردەمى خۆى بىنى
 باى سەرپەلە پەرەى كىتېبى پرووداوە كانى ھەلدايەوہ
 يەكەم سەر ناوى
 ئەو زەو يىيەى ئىستالەسەرى دانىشتووى
 دلنىانیت خۆت لە تاى كام تەرازووى دابنىيت
 بۆت دەدر كىنيت
 چى پرووداوە و چەند دىكتاتور داگىرى كردوہ
 كېش كوزراوہ و كەى ناوى لىندراوہ و كى بوو
 بوو بە سەربازى ون و كېش مەزارگای مرادان
 مېژوو لەناو خوېتمان قاقا پېدە كەنى و دەنگى خۆش نىيە
 قەل كە پىلان بۆ تەمەنى پەپوولە رېكدەخات

و	كوندەبۆ
و	چەقەل
و	واشە
و	بزنمشك
ى پاهىتاون	دووكلەكە

كۆرس و تىپىي مۇسقىقا دەستەي ھەلپەر كىيى بالا بەر زانىبن
 لىرە گورگى خاوەندار لە كەمىن دانىشتوو و ئاويتەي پىيە
 ئىمەش لىوھى تەماشای ژيان دەكەين
 دلى بەھارمان نەناسى
 ئەو دەستە بەھىزانەت ماچ دەكەم ئەي بەھار
 كە بۆنى گىاي دەرمان و زىندوو بوونەھى لى دىت

۱۸

مانگەۋە لەئاۋ پەروونا كېدا

گەرماي سووتېنەر
سەرماي ئېسىكتەزېن
مانگم لەئاۋ كىلاۋى بەرۋو راۋ كىرد
ۋېتەنى شارى خواستە كانىشەم لە پېش خۇم بلاۋ كىردەۋە
چاۋى پاراۋم لەسەر پىخسارى پەرى شاراۋى بەھەشت پاكىرت
بايەكى تېژھەلى گىرت ۋ فراندېيە ناۋ تەپوتۇز
تېشكى خۇرە تاۋىكى نەرم
لە سىيە كانم دەرھات
دانىشتن لەژېر دەرەختى نىزىك كانى ۋ ئاۋ
نەۋاى بەختيارى خۇدايىيە
تېشكى سىماي كەسۋ كارمى لىن دەرە كەۋىت
لە كېۋى دېلم دەدا

لەناۋرۋوناكىي شۆر شگىپ دەمىنمەۋە
 ھەزناكەم لە شوپىنچىكى دۈۋرە دەست و ژيانچىكى تردا بېزىم
 سەرم لەسەر كىتپى پۈۋداۋە كان ھەلگىرت
 تىشكى چەتەرى ژوۋرم درەۋشانىدەۋە
 دەرگاي مالى

پى	و
دەست	و
دال	و
چاۋ	ن

لەگەلم دىن و دەرپۇن
 خۇم دەدەنەۋە دەست و خور پەم پى دەبە خىشەۋە
 بە ھەستى گەرەنەۋە مالى سەيرى شارم كىرد
 مالىك پۈۋناك بە پەنگى ژيان
 ژيان گەرمايى ئەۋەنگاۋەيە
 بەرەۋ لاي تۆھلەيدە ھېنم ئەي ناۋكى پۈۋوناكى
 يان كۆچى سوۋرى ياران

ئەى خودای سەد و یەك ناو مە زمانى

تەورات

ئىنجىل

قورئان

دەدویم

دەمەم پەرسەيە و ھاتووم تیشكى دەروونت سەرپىم بخت
ھەلەبووم

تۆخۆم بوویت

تیشك لەناو سەروشت و سەرووشدا ساکارە

دەرەختى ئادەم و ھەوا

لەناو کتیبى ھەزە دەکم ئه و منده بژیم

چ دڵناسکانه لە کۆچى سوورى یاران کەوتە گریان

۱۹

ئىيازى بەراۋرد

لە شەۋدا نوالە ھاتە لام
پىرسىم بۇ ئىستا
سەرى شىكۆمەندى راۋەشانىد و بە لەرەى لىئو و نەختىك نازەۋە
ئەى بۇ ئىستا نا
ئە گەر بە رۇژ بەھاتىۋايت
بەراۋردم دە كىردى بە شىكۆى بەھرە و سىرووشى خۆر
تەماشايە كى سەر پەنجە كانى كىرد
پەنجە گەرەى بە سەرى پەنجە كانى داھىنا
سۆزى زايلە يەك بەرە و خەمگىنى و تارىكىيە كانى دل كىشاي
جىگاپىنى لە ناۋچە وانم رۇچوون
نووسىم ئەۋرستە يە لىكبدەۋە

يادگاريت دە پارىژم و بەردەوامم لە خۆشەويستىت
لۆكەى ناو قامىشى نەيى قاوہيى سووتا
سووتا و ئاوا دوا
ئالاکەم بەرز دە کەمەوہ و شىتانه خۆم ھەلدەدەمە دەرياوہ
دواقسەم لە گەل توندوتىژيى شەپۆل دە کەم
ھەول دەدەم ھيچ پروونەدات
کۆتايى والەتە کەمدايە و گۆزەى مەى لەسەر پەنجەرە دەسووتىت

۲۰

دره‌ختی بنه‌ماله

دیوان و مال‌م سه‌رپرژن
له‌ تیشکی خودا و پیاله‌ی پری به‌زه‌یی
ده‌ستی ره‌شی ده‌سیسه‌ ناتوانیت بیانشار یته‌وه
به‌یانیه‌ك به‌ئومیدی
مه‌حال ده‌سته‌مۆ کردن له‌ خه‌وه‌له‌ده‌ستم
ده‌چمه‌ ناو په‌ری گقبووه‌هی که‌له‌باب له‌ کاتی بانگدان
بیر له‌ تۆ ده‌که‌مه‌وه‌ ئه‌ی که‌سوکار و دره‌ختی بنه‌ماله‌م شیعر
ده‌مه‌وئ له‌ناو ره‌گ و چل و بالتدا بمرم

لەناو رەگ و چل و بالى ئەومردنەدا

و	خەلك
و	ئازادى
و	ناسىنى بەھار
ھەن	سىبەر و ھەتاو

بەو چەشنە كورېك ھەبوو

دەربەندى گۆم و ھەولېرى خۆش ويست و خودا

بۇ خۆى برىيەو

بۇ ئەو ھى لە ژېر پېستى دلى خۆيدا بىژىيىت

ئەى كەسوكار و درەختى بنەمالەم كە تۆ دىيت

زىاد لە پىويست ئاگام لە خۆمە و باران لە پىژنەو دەبىتە نمە

ھەستىار و تايبەت دەبىت و لەسەر پوناكىدا دەنوى

شتىكى تر نامىنى سەرم بسور مېنىت

مۆم ئاوى پووى خۆى دەپىژىتە ژېر پىي خۆى

ئاوى پوواشتىيە كە

ھىچ شەر و پەلاماردانى بەھار و دوودلىيە كى تىدا نىيە

۲۱

قەۋراغى دەف

خودا لە بۆشايى نيوان ئەستىرە و مانگدا منى دۆزىيەۋە
دەستى گرتەم و ھىنامىيە خوارەۋە
لە سىبەرى درەختى پىرۋۇزدا نىشتە جىيى كىردىم
بالىدە ھۆگرم بوون و بەرزيان كىردمەۋە بۇ ئاسمان
دووبارە خودا پىشكىشى زەۋى كىردمەۋە
مەن لە شەۋى تارىك و نوۋتە كدا
بە چىراي دزانەۋە نەھاتوۋمەتە ناۋژيان
لە رۆژى نىۋەرۋدا تاسە پىسكاندىمى
پىخۇلەي ناۋكەم بوۋ بە چەرمى ورد دوۋراۋى قەراغ دەف
گىردەنشىنكى دىلنەرم لەسەر ئاۋازى كاتزىمىرە كەي كۆك دەكەت
بۇ ئەۋەي بىچىتە گەشت و خوار دىنگاي خاۋىن

دەتوانن بە پرونى لە پىگاوبانان بمىينن خوئىنم دەجۆشى
لە گەورەمەندىيى باڵ لىكدانى كەلەبابدا
سىيەكانم پى دەبن لە ھەواي تاسەي پىسكان
كونى شىمال لەرەي دلى دەناسى
ئەوھى لە رۆژى نيوەرودا تاسە بىر سكىنىت
جگە لەوھى جۆگەكان بىخاتەوھ سەريەك
بىر لە ھىچ شتىكى تر ناكاتەوھ
چاوى ھەقىقەت ترووسكاىيىھ كى گەرمە
ئاگرى بى ئامان نيىھ
تارىكى نامىنىتەوھ
كاتىكى باشە بۆ ئەوھى
فوو لە ناولەپم بكەم و بگەرپمەوھ ناو تاسەي پىسكانى خۆم

۲۲

ئاۋرۇشپىتى دەموچاۋ

لە نىۋان دىل و زماندا
پروۋەك بۆنوبە رامە وەردە گرىت
پروۋەكى خەۋلىكە وتوۋى مۇزە خانەش
ياد لە جۇگەي گەرم و نەرمى خەيال دەموچاۋى ئاورۇشپىن دەكات
ھەلۇش ھىزى لەنگەر گرتنى لى وەردە گرىت
ۋا مردن ھات چەگە شىتەۋە
چە لە نىۋان دىل و زمان ھاتوچۇ دەكات
ئەي چى وړپنە دەكات و دەتاسى
دىل و زمانم بەدارى ئالا ھەلۋاسراون
شەھىد ماۋە و يارمەتى لە ناۋكى پروۋناكى وەردە گرىت
پەنگاۋ پەنگى كردن

دېئوى تېكبەر نامەكەى ھەلپچىرى و پر بە پىن پېدزەى كرد
كرم لە گيانم نادا
خانووم دلۆپە ناکا
مانگم تريفە دەدا
ھەلۆ لە لەنگەر گرتن وەنەوز نادا
تەونى جالجالۆكەش كېشى گرانى پېوھەلناواسرېت

۲۳

سەندوۋىقى تەۋرەم

لە دەم پروبارىك دانىشتىم
نىگەرانىي شىعەرىكەم لىككەدايەۋە
لە پىش دىلەم ئاۋەكە دەھاتە پىشەۋە دەگەرپايەۋە
تەۋاۋەك دىرندەيەك لە بۆسەدايى
بىيەۋىت نىچىرىك زىر چەپۆك خات
بىروام بە چاۋى خۆم كەرد و خويتم جۆشا
دەنگى ئاۋەكە دەنگى دىلەپراۋ كىيەكى ترسناكى

لە شپۆەى شەوقى ھەورە برووسكە دەھینا
بە قوولایی ھەزار چاۋ لە ئومپیدی شیعەر دەژيام
خۆر بە تیشكىكى توند لە باوەشى گرتەم و سەرپىيى خستەو
بە دەست و ھیزی دايكىك دەستى بە دەموچاومدا ھینا
دەموچاوم تەواۋ ھاتەو سەر خۆ
سندووقى تەرم ھەرىكە مردووی پى دەبرد یتە گۆرستان

۲۴

خۆشپەرۋەرلەۋەدى ئاگرى دىل

شەۋە لە

و	دەرزى
و	خەنجەر
ى	قورئان

پشت سەرى مەلۇتکە ساتمەى کرد و لەپەۋرۋو کەوت
 پاشان لە پارەۋىكى داخراۋدا ھەراسان مایەۋە
 لە مەلۇتکەى پرسی ئیستاج بکەم
 بېروانە ئاگر و لە گەل ئاگر دا
 بسووتى و ئاھەنگ بگىرە و نوقمى شکۆى ئاھەنگ بە
 پاشان بېرۆ بە تەنیا بمرە و ۋەرەۋە
 لە دىلدا ئاگرمان ھەيە
 ھەر کەسىك داۋا بکات ئاگر لە دلى خۆیدا دەدۆزىتەۋە
 سوپاس بۆ دۆزىنەۋەى ئاگرى دىل
 گەۋھەرى درۆزان و دەستنوئىرى بە تال نىيە
 ھەموو شتىك دە گەيەنىت و بەۋپەرى خۆى دە گات

لەسەر سىنەي ئاوى خدر دەخۆمەو

دەرزى	و
خەنجەر	و
قورئان	

لە ئۆۋەو پەنا بۆ ئۆۋە دەبەم

شەوۋە براى قەقنەس نىيە

قەقنەس ئاگرى ناسى و ئازارى نەدا

شەوۋەش پىيى لە برزائىگ پۆچوۋە

تەماشاي پردى شكاو دەكات

بالندە خۆي بە ھەر چوار لاي قەفەس دادەدا

قەفەسىش دەھەزار تەلىسمى ئاگرىنى تىدايە

كەسىش نەپىرسى ئەو تەلىسمانە چىيان تىدايە

كىش لە دىدارى ناو كى پرووناكى دەمىنئەتەو

ئەي گىيانى ئاگر و قەفەس

چاوم لیڤ بووه و ئیستا واده‌ی دوا‌ی جوانه‌مه‌ر گیمه
له پیشوازیتدا ده‌ست به‌ زه‌مبیله‌ی پر م و میوه‌ ده‌به‌خشمه‌وه
به‌ مه‌به‌ستی دڤ ده‌گه‌م و ده‌پرسم دڤی من کی‌یه
دڤ به‌رده‌وام له‌ ئاسمان خول ده‌خوا و پرینمایه‌ی هه‌لۆ ده‌کات
هه‌لۆ ده‌بیته‌ دڤ

۲۵

بۆنوبە رامەى كەلژيان

مەرگ سەر لە سەرم ھەلگرە
 چاوى پاراوم لەسەر مانگى چواردەبە
 كۆمەلەك ئەستىرەم لە دەوروپشتى داناوە
 باسى پرووناكى بۆ نوالە دەكەن
 كاتەك پرووناكى دەكەوێتە سەر مێزى ناو باخچە
 ۋەك دەستەك لەژێر چەناگە
 دەموچاۋ جوان و ئاسوودە پيشان دەدات
 بەلێنم بە پرووناكى داۋە
 دەزووى تاسە لە بارستى دڵ ھەلبەكەمەۋە
 ناشزانم بەلێنى چى لە پرووناكى ۋەربگرم
 لە كاتەكدا لە دلم دەروانىت و دلمى پر بۆنوبە رامەى
 كەلژيان كردوۋە
 مەرگ مالم لە نىۋان كتيبى ئاسوودەيى و كتيبى دڵ
 لەسەر پێيە
 لە ناوێكى تازە بۆ كەلژياۋ دەپرسم
 كەلژيان دەبێتە دڵ

۲۶

گه‌رمایی ناوچه‌وان

له‌رزى دیدار له‌سه‌رى په‌نجه‌ى پیمه‌وه‌ ده‌بیته‌ پرووداو
 به‌ ته‌واوى ده‌مار و خوێتمدا
 می‌رووله‌ و هه‌لبه‌ز و دابه‌ز ده‌کات
 له‌ چاومدا ده‌بیته‌ ئاگرى بێ ئامان و هه‌والی مه‌رگ
 له‌ پرووناکی دیداردا چاوم سووتا
 له‌مه‌وبه‌دواهیچ مووچه‌ر کێک به‌ چاومدا تینا په‌ریت
 دیمه‌نى ناشیرینیش سه‌رودلیم ناگریت
 ته‌نیا ده‌ست له‌ چورچ و لۆچیى ناوچه‌وانم ده‌خشیتم
 که‌ به‌دلى دیدار به‌رپگادا برۆم
 دره‌خته‌کانى ئهم ده‌ست و ئه‌و ده‌ستم چاوپروونم
 له‌ گه‌لمدا ده‌رۆن و پروانینه‌کانم ناشیوین
 نه‌بینین بالنده‌ له‌ ئاسمان و پر و کاس و تاساو ده‌کات
 ئای چاوم چه‌ند ئاره‌زووى فرمیسکی شکۆی هه‌یه
 چ شینایی ئاسمانی له‌ناوبرد

لە پرووناکیی دیداردا دال دای لە دەمار و خویتم
کلۆش بۆ گەنمی رزای گیانم باری
ناسینی بەھار لە دلی نوالەدا بوو
ویستم بیناسم نەمناسی
لەمەوبەدا لە سیبەری خۆم و چان و پشوو دەدەم
بۆ دیدار و خەونبینینیش دەچمە ناو پرووناکییەکی شەرمەن

۲۷

ياقرووتى ئەنگوستىپالە

لە خانوو و مالى سەر ئەم بەر زايىيە
گولپىكى ناو باخچەيم ليكر دەوہ
كە ھىشتان خوناوى شەوى لەسەر مابوو
ئەلقەيە كەم خستە ناوى
بۆ تۆم لەسەر لىتوى پەنجەرەى مالتان دانا
لە چاوپكى چاوەر وانداج باسە
ھەموو رۆژىك لە پەنجەرەرا
ژيان بۆ پامانى پاك و سرووشى خودايى ئامادە دەكەم
قومر يىيەك لەشيوەى دل بەر چاوى پەنجەرە دەكاتەوہ
چاوى پەنجەرە بەھۆى داخستەوہ سەير دەزر ينگىتەوہ
بەو تەمەنەشەوہ پر وام بە ئەلقەى ناو گولەكە ماوہ
گوتەم دەچمە بەر پەنجەرەيەكى تر
شەكراوى لەبەر بگىر درىت
پەنجەرەيەكى لەم پەنجەرە روونتر بىھوودەيە

ياقووتى ئەنگۈستىلەم
 وېتەي پروناكىيەك پېۋەي ھەلۋاسراۋە
 دەستەم بە شىكۆي پروناكىيەكەۋە گرتوۋە
 ئەمە ھەموۋى ماۋەيەكى زۆر نىيە پروۋى داۋە
 خۇشتىرىن كاتى تەمەنە
 دوۋبارە دەست بۆگۈللى ئەلقە لەناۋ بېمەۋە
 چاۋەكانم نوۋقاند نوالەم بىنى لەنزىكم دەژى
 چاۋى پەيامىك لەسەر پېستى زەۋى نىشت
 وزەي بەخشىيە گژ وگيا و بۇنى گژ وگياي
 مزر و شىرىن بلاۋ بوۋەتەۋە
 دەنگى گيانلەبەر و ھەموۋ شتەكانم بەگۇرانى دېتەگۈي
 گۈلپەك بەيەخەي شەقامى بن قەلاپىشنگ دەدا

٢٨

ب‌النده‌ی یه‌که‌م و دووهم و سێهه‌م

به‌رێگادا مامه‌وه
قوهریه‌کی د‌ل‌پ‌ووت قاچه‌کانی له‌سه‌ر شانم گیر کرد و چاو‌پ‌وونمه

خودا	ب‌ال‌ئ‌یک‌ی برده‌یه‌مال‌ی
نواله	ب‌اله‌که‌ی تری مال‌ی

مال‌ی خودا دره‌خت‌یک‌ی به‌رزی تیدا بوو
س‌ی ب‌النده‌ی به‌سه‌ره‌وه‌بوو

گه‌نجیم	ب‌النده‌ی یه‌که‌م
جوام‌یریم	ب‌النده‌ی دووهم
پیریم	ب‌النده‌ی سێهه‌م

مالی نواله حەوزی ئاویکی پاکی تیډا بوو
سە بالنده له هیمنیی ئاوه که یان دەخواردەوه

گفجیم	بالنده یه کهم
جوامیریم	بالنده ی دووهم
پیریم	بالنده ی سییه م

بۇ ئەۋەى بەر يىگاۋە بمىنمەۋە
دەست بە شكۆى بالى بالندە كانەۋە دە گرم
ئاسمان بە چاۋى چاك بىننەۋە
سەىر دە كات و خواست بە جى دەھىنىت
بالندە كان بەسەر لكى درەخت و دەمى ھەۋزە كەۋە
ئارام دەنوۋ كىان دەجوۋلىن
تاسەى بىنن چاۋيان
دەدرەۋ شىتەۋە و دەبنە چاۋروۋىنى ئەۋانەى بەر يىگادا ماۋنەتەۋە

۲۹

په ټالپوونډه وهی داروا

کار ټاسکيک بهره و پاوانی من دی و بونی شکو له شاخه کانی بهرز ده بیته وه
کار ټاسکيک بهره و پاوانی من دی و بونی شکو له شاخه کانی بهرز ده بیته وه
کار ټاسکيک بهره و پاوانی من دی و بونی شکو له شاخه کانی بهرز ده بیته وه
کار ټاسکيک بهره و پاوانی من دی و بونی شکو له شاخه کانی بهرز ده بیته وه

ته مهنی به فری سهر لوو تکه به پیته و ده پرتته باخی ناوبانگه وه
ته مهنی به فری سهر لوو تکه به پیته و ده پرتته باخی ناوبانگه وه
ته مهنی به فری سهر لوو تکه به پیته و ده پرتته باخی ناوبانگه وه
ته مهنی به فری سهر لوو تکه به پیته و ده پرتته باخی ناوبانگه وه

پەپوولە بە تاسەۋە راۋى بۇنى پاكىردنى لىمۇ دەكات
پەپوولە بە تاسەۋە راۋى بۇنى پاكىردنى لىمۇ دەكات
پەپوولە بە تاسەۋە راۋى بۇنى پاكىردنى لىمۇ دەكات
پەپوولە بە تاسەۋە راۋى بۇنى پاكىردنى لىمۇ دەكات

رۆژ لەسەر پىگىگان دەردە كەۋىت و دەبىتتە خەيالىكى ئەفسانەيى
رۆژ لەسەر پىگىگان دەردە كەۋىت و دەبىتتە خەيالىكى ئەفسانەيى
رۆژ لەسەر پىگىگان دەردە كەۋىت و دەبىتتە خەيالىكى ئەفسانەيى
رۆژ لەسەر پىگىگان دەردە كەۋىت و دەبىتتە خەيالىكى ئەفسانەيى

ئەي سالى
سالى تازە
ئەمەن ھېچم لەتۇ ناۋىت

كار ئاسك تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو
تەمەنى بەفر تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو
تاسەي پەپوولە تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو
رۆژى سەر پىگا تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو

ۋەرە خەۋنم ناتوانم ھىچت لەبارەۋە بلىم

۳۰

ھەواڵپرسی

خودا لە بیر ھاتنەو ھە کەیدا
لە دانیشتووانی قەلای ھەولپیری پرسی
مانگ بە چاوی گەرمەو ھە
پووی بەرەو شار سووراند و تەماشایەکی کردن
نەخێر لێرەنین
ھەزیان لە وەردنە یە
جلوبەرگیان لە سەر پستە خۆر بیسووتینی
قەلای ئاگری تی بەربوو
ساردیش بوو ھەو ھە
ھیوادارم لە ھەواڵپرسی بەردەوام بیت
ھەو ئێم دا بتوانم مانگی ناو گۆزە ی مەیی ئەشق بدزم
چەندەم کردنە متووانی

خودای سەد و یەك ناو وابكە شكۆی ئەو دزییەم بەربكەوئیت
خوداوەند ناتوانییت بنووسییت خودا
خودا دەتوانییت بنووسییت خوداوەند
نووسین پرخسار دەگەشیینیتهوه
یاری دل یارمەتیم بدە بتوانم بنووسم دلی خۆم
لەگەل دلی خۆم پراوئێژ بکەم و پرازدەر کیئیم

۳۱

لە گەلپەك شىپىدا

ئىۋارە دالى خۇي گوشى
 لە تەختايى شاخىك دانىشتم و پشوم دا
 پىشتر ناوچەوانى مېژووى ولات بوو
 بادىيەك شىرى مەرە زەردەم دانا بوو
 شەيداي راز پىكەكەى پرا
 ھى منى رفاند
 نوالە بۇ دەست ناخەيتە سەر دلت و ھەلئاستىيە ۋە سەر پى
 شىرى مەرە زەردەيان دزىم
 رۆژىك دەمە ۋە يەيان ھەموو دىنيا شىرى مەرە زەردەم دەدەنە ۋە
 لە دەمە ۋە يەيانى ھەمان رۆژ نوالە لە تىشكى راز دادەبەزىت
 بە دلخۇشىيە ۋە سەر دە كىشىتە
 مالى شاعىر ئىكى لە شەرى گورگ شكاو

لاشەيەك دەدۇزىتتەو
ئەم لاشەيە لەكى جىماو
كى دەيشوات
كىش دەينىژىت
لە گەلىك شوئىدا
درەختى لك و بال بەردار لەرييەو

۳۲

ۋىيەروۋى و دەركەۋىتتەۋە

مىرۋولە دەنك دەنك گەنم كۆدە كاتەۋە
دەيكات بەقۇمە تىك
لە پەنايدا شەرە تىفەنگ دەكات
ئەرى مىرۋولە ئىشك لە چى دەگرىت
يان نىشانە گرتن لە نىشانەى بەتال چۈنە
خوداۋەندان كەمىك چاۋەرۋانبن
ئومىدى خۇمان لەسەر نىشانەى بەتال تۆماردە كەين
ۋانەى دېۋجامەمان تەۋاۋ كىرد
بەھارى و چاۋسور بوون دىينە سەر شەقام
جىگاپىنى دىكتاتۇر
زامى لارەشەيە بە ناۋچەۋانى زەۋىيەۋە
زەۋى لە ھىچ پىكەۋت و ۋوبەرۋوبوۋنەۋە يە كىدا

نەترساوھ لە مردن
 ئەرى زەوى بە نەرمى لىيوت بىجولپىنە و شتىك بلى
 كۆرەكانى من
 لە ناو لەپم ون دەبن و لە ئاسمان دەردەكەونەوھ
 كەسپىش لە پشت تەونى جالجالۆكەوھسەپىر يان ناكات
 ئەمپۆئەكتەرە كۆسەكەھەرچى پىشكىش كرد
 لىيوى كەس شادى نەھاتى
 برۆى كەسپىش جووت نەبوو
 چورچ و لۆچى دەوروبەرى چاوى
 حەكايەتخوانى شار گەمارۆى نەشكا
 كۆرەكانى زەوى گوتيان چاوەروانبەن دەگەرپىنەوھ
 بەردەوام دەبين لە دووبارە كردنەوھى ئەم ھاتن و چوونە
 يارى لەگەڵ چۆلەكەى ئاسمان دەكەين

دہست دہ خہ نہ سہر دلّیان و دہ کہون
چو لہ کہ یہ کبہ سہر یاندا تیدہ پھر پیت
لہ و تہر مانہ ورد دہ بیتہ وہ
چرایان ہیّنا
پہ پوولہش
کئی بکوزی پہ پوولہ یہ

۳۳

ئاسىيىنى ھېچ

ھەندىك تىپەي پىي كەس بۆي ناكىرى گويى لى بگرىت
ھەندىكىيان سووك
ھەندىكىشىيان گران
پوخسارى پىر ھىماي تارمايى دىتە پىش
لە باخچەي ئازەلەندا كەر كەدەنىك
لەناو تەونى جالجالۆ كەيە كدازيانى بۆ دابىن كراوہ
گۆرى پياوئىكى پىژدارىش
پەرژىنى نىيە
دەزانم نايىت لەمەوبەدوا بىر لە ھىز بىكەمەوہ
سىمرخى ئەفسووناوى داواى ئامۆژگاريمان لى دەكات
لە شوپنەوارى يادگارى ھىلكەي پىرۆزى دەترووكى يان نا
نوالە لە خەيالدا بىندرا

كەس ناتوانىت دووبارە بىيىنىتەو
ئەفسانە لە ھەنگاوى ياران پروبەرى دەبىتە پروناكى
من دەزانم بە دەورى ئەستىرەيە كى چاوناس
وہستاوم و ئەويشم لە بير نہ کردووہ
دەمەوئ ئەستىرە بىم
مەبەستم بە خشىنى پروناكى و دلدانەوہ و لاوانەوہى پەپوولەيە

۳۴

كەژاوهى گورگى ئاشتىخواز

لە باخچەى ئاژەلانى گلکەنددا
 گورگىكى ئاشتىخواز ھەبوو
 ئاگرى سەرپىشتى گای دەکوژاندەو
 ھەولمان دا جىگاپىيى
 بناسىن ۋەھىلکە قەتییى تىدا کۆبکەینەو
 كەژاوه پەت بوو
 لە چاوەروانىدا قەتییەکان دەچنەو سىنگى دەشتایى
 لە کاتى ئەو چاوەروانىيەدا لە دایک دەبین
 رۆژ كە ھەلدی چاوى لە رۆژى پىشتى
 پوونتەر رازى گيانى گيانان پىشان دەدات
 لە بىر و مېشكى خۆمدا
 گویم دایە گۆرانىيەكى ساکار
 ترپە و ئاوازە كەى لە قەرەبالغى جەژنى لە دایکبوون ۋە رگىر ابوو

۳۵

ئەفسانەلى خوت

ھەور لە زەۋىيەۋە بەرز دەبىتتەۋە بۇ ئاسمان
بۆيە بە تاۋ دادەبارىتتەۋە
خەم بۇ ئەۋ شتانه دەخوات لىيى بەجى ماۋن
تەنيا جارىك بەرز دەبىتتەۋە
زۆرتەر لە جارىكىش خەم دەخوات
بەرز بوۋەۋە دەۋرۈبەرى ئىۋاران لەسەر پردى نەمرى
چاۋى بە كانگىلى جوانى گەرم دەكات

كانگای جوانی رایەلی ھەزار تویی ئەو شەرابە یە
پی دەلین

و	جەژنی کۆچی بەلندە کۆچەرییە کان
و	نان بە دەمی برسییەووە کردن
و	زەین نەشلەقان
	ئاوازی پی ئاشنا

پاشتر دەتاسی و بۆ ماوێیە کی زۆر وەر و داماو دەمینیتەووە
پاشان زەر دەخەنە یەك بۆ خوداوەند و فریشتە دەکات
بە نابەدلییەووە دەلیت وام لیڕە
تەماشای منی زیندوو بکەن لەناو خۆتاندا
کۆسپ و تەگەرە ی خەمخواردنیش لە جەنگەل زۆرتەرن
شیی جەنگەل ھەناسە تەنگ دەکات
چاویش کول
چاوەکردنەووە و داخستنی بۆ چییە ئائەمە یە ژیان
بابەلینەکانی پی دابووی ھەلیدەووە شینیتەووە
داغانەت دەکات و دەروات

كات لە بەرزبۈنەۋە يان خەمخواردن كاميان بەشى تۆيە
ئەي وىل بەھەموو بالەكانت
ھەر چۆنىك بىت دەبى ھەست بە ھەموو شتىك بىكەيت
شتىكىش بدۆزىتەۋە
ئەفسانەي خۆت
جەستەت لەناو كولىرەي گەرم و پۇخت لە گۈلى لىببوردندا
ژيانى خۇيان دەژىن
پايردووناگەر پىننەۋە
ھەلپەي ئايندەشيان نىيە

ئومىدىيان بە ھەۋنە

و	مووروى زەردووى
و	دەنوۋكى پەپوۋلە سەلىمانە
و	گوپى كەروپشك
يان بىننەتە پى	دەرزى شەۋەگرى ئەفسوون

شتىك داۋادە كەن كۆيان بىكەتەۋە ۋە بىرپىت
 ئىمە لەسەر پردى نەمرى لە پىشۋازىتەن
 كۈا ئاسمانى خودادا ۋە خۇشەۋىستان
 مەن لە پەگى گەشەۋە ئاسمانم ناسىۋە
 بىننەن چۆن بۇنخۇشانە دوور دەكەۋەۋە
 ئارەقەى بال لە مەندوۋوۋوندا
 بۇنى كۈلپەرە ۋە گۈلى لىبۈۋردنە
 ئاياۋۇنيان دەناسىن
 ئەۋە درەختى بۇناسىنە
 لە بەرمالى خودادا ۋە خۇشەۋىستان
 تەنرىك ئەستىرەى بالدار بەرز بوۋەتەۋە

۳۶

بىچ پەرۋايسى گۈلەستىرە

مار ددانى لە كلکىيە ۋە يە
 گورگ برادە را يە تى لە كلکىدا يە
 پېۋى ھىزى لە كلكى كۆكردو ۋە تە ۋە
 سىخوڭ كە ۋانى لە كلکىيە ۋە دە كىشىت
 ئاي گۈلەستىرە ي بە خشنە دژت چەند زۆرن
 كە پروونا كىت دە پړي تە سەر زە ۋى
 دژە كان قەلەمى دەست و پىيان دەشكى و ون دەبن
 ئاسۆ گەرم دادى و بالندە تىيدا باليان بە ھەموو شت دەزانن
 بالندە لە فرىنيدا ناۋى خۆشە وىستانى
 لە دەم دە پړى و دەبىتە گۈلەستىرە
 ئىمە ھەموومان پىكە ۋە
 بىچ پەرۋا بۆنى ئە ۋ پروونا كىيە ھەلدە مژىن كە بە خشنە يە

بەخشندە پەرۋایی دەبەخشیت و بى پەرۋا دەچىنە ناو پىگا
دەنگى بالندەى تاك و جووت
بەشىۋەى مۇسقىايە كى ئاسمانى بەسەر ژاۋە ژاۋال دەبى
بە ھىمنى دىتە ژوورەۋە
درەخت لە پەگ پەيدادەبى
پاشانىش پەگ وزەى خۆر لە درەخت وەردە گرېتەۋە
جارىكى تروشى بە جۆشى ئاۋازىكى دىرین بەدى دەكرىت

۳۷

ئەستىپىرەي تالەك و چوۋوت

پوۋبار كە چاۋى سوور دەبىت و شەپۇل دەدا
گوۋى لە كەس ناگرىت
تكا و نزاى پىرى كىۋانىشى بۇ گرىنگ نىيە
تەنيا چاۋى بۇ خويىتى قوربانى دە كاتەۋە
كە شەپۇلىشى خاۋ بوۋەۋە
خويىتى قوربانى ۋەك پەلەيە كى ئومىد بە كار دەھىيىت
تۆپ و داۋى لەسەر ھەلدەدا
گيانلەبەرى ھار لە چلەمىن رۇژىدا
تىنى بۇ بىنين نامىنى
گيانلەبەرىكى ھار لە پوۋبارىكى ھار گىر بوۋە
لە قوۋلايى دليانەۋە تاساون

ناتوانن تەماشای تیپەرینی ھەستی کات بکەن
 ھەستی کات وەك مایێك كە منداڵ تییدا
 دەبدەبە ھەلداتە ئاسمان پشوو دەدا
 درەختە کانی بە سروەیەك دەلەرنەو

ئومید ھەزار بالی ھەیە

ئومید ھەزار خالی ھەیە

ئومید ھەزار تاجی ھەیە

ئومید ھەزار باجی ھەیە

ئهو شه‌قامه‌ی له‌ ئومید قه‌ده‌غه‌ کراوه
 پوخساری نییه
 واده‌زانم زه‌وی له‌ هار خاوپن کراوه‌ته‌وه
 سییه‌کانی پر له‌ هه‌وای پاکه‌ و به‌رده‌وامه
 هه‌موو شته‌کان له‌ خویته‌ی خۆی ده‌پالیویت
 شه‌قامی به‌ ئومید به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک
 چاوانی داناخات و دلی ته‌نگ نابێ
 ئه‌ستیره‌ی تاك و جووت له‌سه‌ر شانی ری‌بوارانی ده‌ژمی‌ریت
 ئه‌ستیره‌ زۆر خه‌ون ده‌بینن و وه‌فایان زۆره
 له‌ گه‌ل شانی پاک و گه‌رمی ری‌بواران هه‌لده‌که‌ن

۳۸

سۆزى پاراوى خۆشگۆ

سروشتى پرووپەرى من بچووكتىن پارچەم لەتۆ
 ھەزەدەكەم ماچت بکەم و لە سۆراخى دڵشكانى مۆمە چاۋ گەرمە كان
 بېرسىت

ئىنجا داۋاى لى بووردنت لى بکەم و بۆم
 ئاشى پىرمەك كە دەگەرچى چ دەلپىت
 كە بىدەنگىش بوو ھەكايەتى گەنمى بەردەمى
 جۆش و خرۆش دەخاتەرى

و	تەخت مەست
و	بەخت گەرم
و	خولياپوخت
	تەزوۋى ھىز

بەرەو يارى ئەزەلى دەچن
 بەرەو ديار و ديدار و ھالاوى بەردەنوئىژ
 لە سۆزى پاراوى ئاشنا و پۇشنای خاك
 بۆ مائىناوايى و مالى پاك
 تىژ و گيانشاد دەكەونە پى
 خۆشگۆ دەمى وشك ناپىت لەوئ
 بەزمانى قۇزاخەى ئاورىشم دەدوئىن
 جانتامان دەكەپنەو و دەمىپىنەو
 فەرموو مالى بەھەشتەوانە
 ھىكمەتى مىواندارى چراى لە نىكت دادەگىر سىنىت
 سەر پەنجەكانت گەرم دەبن
 ئاوازی ھەموو گۆرائىيەكت دىتە گوى

۳۹

دووبارە كۈندۈھەي ويىست

ژيان لە گەل مردن دوژمن نىيە
ياقووتى ئەنگۈستىلەي
پەيام لە سەر نووسراوم لە ژيان دۆزىيەۋە
پاشان لە مردنىش دۆزىمەۋە
زانىم چىم كەرد و سوۋرى دۆزىنەۋە
شكۆدەنەخشىنى و دەبەخشى
ژيان دەنگى ھەلپنا پىستى يەكەمى زەۋى لادە چى دەبىنىت
مردنىش ويستى ژيانى دووبارە كەدەۋە
دۇنيا بووم ھىچ چاۋىك
چاۋى دوايىن لەدايكبوۋش زەۋى داناپۇشى
فەرمانىك لە ناخ بەرز بوۋەۋە

چاوت بېره ته‌ماشای مه‌ی ئه‌شق
 هه‌موو به‌رزی و نزمیه‌ك له‌ نیوان ژبان و مردن کۆتایی دی
 ئاخیکی گهرم هه‌لکیشا و سییه‌ کانم سووتان
 چاوم بېریه ته‌ماشای و له‌ تینی گهرمایی بیبه‌ش نیم
 له‌ گه‌ل گشت شتیك دوام

باج
خاچ
تاج
پاچ

ئاسمان و زه‌وی چ شیرین خه‌وتوون و چه‌ند پر تاسه‌ و دلبه‌رن
 سلاو
 مائاوا
 پرسکاوی بی‌ری خودایی وه‌خت به‌فیرۆ نادات

۴۰

پىشپىنى زىمان

چاگەيەكى زۇرى شاعىرە

و	مەنگۈلى
و	دۇرەش
و	بەدگۆ
و	دەرۋونكلۇر

بەۋەى زۇر گىچەلىان پىكر دووم

لە گىچەلىانەۋە فىر بووم بە ئەدەب بىر بىكەمەۋە

دۇل بىنىم پىتى لىنەنىم

لەۋ پەرى سادە يىشدا بىتاك بۇرۇم

ئەۋەى لە دۇلمە نە يشار مەۋە

ئالاي سىرووش و ھەناسەى سىپىە كانى سىروشت بىم

بە بايەخەۋە لە سىپەرى ژى دانىشىم

تا ئاۋاز و مەقامە كان بناسم و بىيانلىم

پوۋناكى گۆرانى لە دلمەۋە دىتتە ناۋ دەمم
 پوۋناكى ناۋ دلم دە پارىزم
 پۆحم لە دوۋ توپى خوناۋ و ھە تاۋدا
 بچىتتە سەر قوفلى گۆزەي مەيى ئەشق و بپسكىت
 ئەرى خوناۋ بۆ سەرەتا ناۋكى دەبىتتە ھەلم
 ھە تاۋىش بەرزى دە كاتەۋە بۆ ھەۋارى سرووش و ھەناسەي سروشت
 تا گولۋى دەستىنووس پىشكىش بە گولۋى فرىاكەۋتن بكات
 لە ئەفسوۋنى وشەي گلەبىي و گەپرى گەردوۋندا ھىچم نەدۆزىيەۋە
 لە كىتپى ھەزدەكەم ئەۋەندە بۆيىم چاۋم دۆزىيەۋە
 چاۋى ئاسمان و فەرمانپەرۋاكانى و بەھرە و سرووش
 لە ناۋچەۋانى خۆمدا چاندم
 چاۋ چراي سەرى مرۆڧە
 چاۋى سەرەتاي نووسىن و لەسەرەتادا وشە ھەبوو
 ئەرى گولۋى سوور لە چاۋەرۋانى چىدا
 جلى خۆي دەگۆرپى و زەمىنى رۆشنە
 خۆي بە ھەموومان دەناسىنپىت

۴۱

ئەوھى بەلەشت

بۇ دوايىن جار ناولەپى خۆمم بۆن کرد و پشتى دەستم
لەسەر ناوچەوانم دانا
دلم گوتى ئەم کارە بکە و پۇژى خەون و خوليايە
لە پرووناكى سرووشدا بژى
لە پرووناكى سرووشدا بمرە
لە پرووناكى سرووشدا دەژيىتەوہ
ھەموو شتيك لە ژيانەوہى تۆوہ دەست پیدە کاتەوہ
کۆسپ و تەگەرە کانم وردوخاش کرد
لەوئ بە جيم ھيشتن و دەنالين
ور چانە دەبۆلینن
چاۋروونی پيگا ئاور بۇ دواوہ ناداتەوہ
ھەموو چاۋروونيک
چارەنۋوسى ئالای ھەيە و شارپک لەسەرى دیتە دەرى

پۈۋىناكى پۈۋىدە پۈۋىتە پۈۋىشى
 ئەنگۈستىلەي ئاشقان دەردە كەۋىت
 دېندەي زەبەلاخ و ئاقۇلا ھەلدى و بە كەژاۋەۋە دەگەيت
 ئەسپە كەت پىشۋو دەدا و ئەنگۈستىلەي ئاشقان
 بە ئاۋچەۋانىيەۋە دە كرىت
 ھەۋالى سۈۋارەن بە ئابلۇي گەۋرەي شارەۋە ھەلدەۋاسرى
 دىل بە كۆل دەست بە ئاۋچەۋانى ئەسپە كەت دادەھىيىت
 دەنگىك پاداشت دەداتەۋە
 بەناۋى نىك لە مانگ و خۇشەختى بانگت دەكات
 برادەرى شىۋى سلاۋ و نەۋەي بەھەشت
 پۇشنايى دەموچاۋت
 دەردە كەۋىت و كىلگەي پەراسۋوت
 پىشېر تىرىن گۈلە گەنمى ھەست دەگرى
 شېۋە كارى شار ھەست لە ئاسمان دەنە خىيىنى
 لە گەل دارژانى گۈلەستېرەدا دادەبەزىتە سەر زەۋى
 خەلات بەدەستان مۇم لەسەر ئاۋچەۋانت دادە گىرسىنن

۴۲

ئاڭشا پەروە ئەو بە جەریو

لاولا بە دیوارەو ھەلدەچیت و سەریشی داگیر دەکات
 بەو داگیر کردنە رازییە
 بیانووناھیتتەو
 سەری بۆرادیە خات
 مەرگی دوا دەکەوئ
 پەرخساری پە دەبیت لە ئارەزوو
 پەووناکى بۆنوبەرامە ناوچەوانى دەلاوئیتتەو

و	چاۋ
و	دەم
و	سینگ
ت بکەرەو ئەى چرۆ	دەست

بۆيەكەمىن پىرۆزبايى لە دلگەرمبوونى دەشتودەر
بەھار پرووبەرىكى پانوپۆرى پىيوستە
لەيەكەمىن خوناو كەوتن
بالىدەي جۆراو جۆر بەرچاودەكەون و راز و نیاز دەكەن
سۆزى پاراويان دەر دەبىر
ھەريەكەيان ھۆگرى درەختىكن
دەچنە لای پرچ و سەرى پر دەكەن لە ھىلكە وزەرنەقووتە
ھەموويان تەنيان
ئاسمان بە پانوپۆرى دەپيئون
تا ئاشنا بىنەو بە ئاوازی جريوھى خويان
لەقلەق لەسەر يەك قاچ پراوھستاوھ
بە چاوى تال يىھاتووى تەماشاي ئەو شويئەوار ناسانە دەكات
بە دلشكاوى لە قەلادىتە خوارى
لە ناوچەوانى گەرميان گولەبەرۆژە پراوھ
چاويان بىر يەتە چاوى خۆر لى پىگەيشتووى لەقلەق

سموړه دوور له دره خت هيچ هڅز و ئاره زوويكي بو تاقی ناکريته وه
رايه لي تيشکي چاوی ده چيته وه ناوکی گوټر
به خيړايي به ناو لکه کانی تيده په ږيټ
ده توانيټ سوپاس و ستايشی بکات
ږيکه وتيک ئه وهی مه به ست و خوليايه
هر هر هه مووی ږووده دهن

۴۳

ئادەم لە سى ئاۋىتەدا

نازانم لە كاتىكى پەۋابوو يان ناپەۋا
پەيام لە دلم خامۇش بوو
يەكەم لاپەرەي ژيانم نووسىۋە بۇ كىيى بىيىرم
لە تەمەنىكى گەرم بە سەر سورماۋى مامەۋە
ئادەم بە چ زمانىك قسەي كىرد

تەۋرات

ئىنجىل

قورئان

فانووسی ئەفسووناوییان لە ھەوای سییەکانیان
پێ کرد و پێشوازییان لە جەنگ کرد
گەنجینە ی جەنگیان بر دەوێ
حیکمەتی ئاگریان خەلات کردین
ھەموو خەلاتەکان لە یەک دە چن
ھەناسە ی ساردیان لێ بە جیما
بە قوولی گوێ لەو ئاوازە دە گرم کە ناپیچن
بەناو ئەو بۆشاییانە شدا دە پەرمەو
کە وتوونە تە نیوان ژیان و مردن
نە ژیان بر دنەوێ
نە مردن دۆران

۴۴

بەرزىپوونەۋەي باچ

بەرزىپوونەۋەي باجى تەمەن

پىرىيە	پىرىيە	پىرىيە
--------	--------	--------

ۋەك ئاۋىتەي پروونى بەرھە تاو
يان كاتزىمىرىي خۇرى

و	ئارام
و	ھېمىن
و	لەسەرخۇ
	بەخشىندە

پیشانم بده باجم پییه
 نه و دیار بیانه ی به ئامانه ت له ته مه نم و هر گر توون
 به پارێزراوی ده یده مه وه دهستی

هه وری یه زدانی
شه قامی نه رمونیان
چلچرای تاسه
په روباڵی کامه رانی

چەندتان لە تەمەنم دەوئ
 دوا پاداشتتەنە بىيەن و پيشكىستان بىت
 سوورىكى خويىتىن لەسەر لىتوم نيشان و دوا پاشايە
 نوالە لە ئىسكى ھەوتەمى تەنىشتەم
 خويىن و دەمارى خەملى و جوشا
 پىرەپى بەناو سىپىندارە كان ھەلات و سىيەرى بۆ پەيدا كەردن
 بۆنى ھەللاڤان و ئارەقەى زىندووبوونەوھى
 بەدواى خۇيدا بلاو كەدەوھ
 منى نەرگسى بەدواى خۇمدا غارم دا و دوور كەوتەوھ
 نىكە دەبىتە خالىك و لە ئاسۆ پىشتەوشكىن دەبىت
 خالى پرومەتى سىو پەنگ لە ئاوتنەى پروونى بەرھەتاودا بەرپا دەكات
 پەنگ لە ئاوتنەدا پەنگ دەخواتەوھ بەلام نايىت بەرپا بر دوو
 دەبىتە دوا پاداشت
 دوا پاشا
 مۆم لەبەرپا لادەدات

۴۵

دەوای سەركەوتن

بەرزایی وەك تەرمیكى پەردە بەسەرداھاتوو
لەبەردەممەدریژكراوہ
سەزەف بەردەكەى سەرخست و جیى ھیشت
مانگ تریفەى خۆى لەسەر رشت و خەرمانەى لە دەور چنى
ھەزار و یەك گریى سەركەوتن بووہوہ
لەویدا بۆنى ئارەقەى زیندوو بوونەوہى ئەوینداران
بەدەوای ئاشنادا دەگەرپن
بەردەكە تەرمى سەزەفە
كۆتایی نییە
سەرەتای دووہمە و خەونى كۆن دەھینیتە دى

خەۋنى كۆن ھەمىشە بىدارە

ۋ	رەۋنەق
ۋ	ناۋبانگ
ۋ	خۇشخالى
	ۋىنەى كۆتايى

لە ھەموو ژيان ۋەردە گرىت
 لە دەستەمۇ كۆردنى جۇش ۋ ھەزى دەدرە ۋىشېنە ۋە
 نەيىنىيە كى زۆر سادەم ھەيە
 تەمەن چەند خويتم بكوئىنىت
 ئەسپى ئارام زياتر لە پىش دەر گام دەمىنىتە ۋە
 ھىلە كانى ناۋچەۋانى دىتە ناۋچەۋانم

۴۶

ھەپەشەسى ئووح

نووح بەچاوی خەوالوۋەوہ چوۋوہ بەر ئاویئە
بە جۆشی ئاکام و ھەپەشەوہ گوتی
تەمەنی من
لە تەمەنی تۆ
گەورە و دنیادیدە ترم و میوانی یەك پۆژەي جوانیم
بۆ ئەوہی لەوہ زیاتر دڵم نەشکیت
بەرژەوہند وا دەخوازیت لە یەکترون بین
کە دوایین ھەناسەش دەدەین
بیر لە یەکتربکەینەوہ
دوو برادەر بووین لە یەکتربینین دەترساین
نووح زیاتر بمیئیت دەبی بەچی و چیتەر پروودەدات
ملوانکە یەك لە ملی بەردی بن دۆل دەدۆزیتەوہ

دەنكە كانى پىن ناۋمىر درىت
 ئاۋىتەش گىر دەخوات بە دەستى دەموچاۋەۋە
 دلى پىيان دە گوشىرەت
 تەنيا لە تەمەن زۆرىدا شاخى كەلە كىۋى جوان دەپى
 دەفى سەردل و زەنگى سەردەرگا
 لەناۋلكە كانى شاخى كەلە كىۋى
 يەكتر دەناسن و پوۋخۆشى بۆ يەك دەنۋىن

و	بەخشى ئەشق
و	خەلاتى دىدار
و	مەئۋاى جاۋىدانى
ن	خەرمانى خودايى

خۆشەۋىستىيى نىۋان كۆتر و دانەۋىلە
تائەۋپەرى بوون پىشكوۋتوۋە
كۆتر لەسەر گۆگردى داغ پىيەكانى جوان دانانىشن
پوخسارى يەكەمى سىروشت بىزەيەك دەكات
بەۋبىزەيە دەگەر پىيەۋە مالىۋە
پىگالە نىۋانماندا درىژنايىتەۋە
ئەرى نوۋح لە چاۋەرۋانى تۆفاندا ماۋەتەۋە

۴۷

گەرپانگەۋەي دەنگى باپىران

بالى فرىشتە لە بەرزبۈۋنەۋەيدا چۆنە و چ دەبەخشىت
لە دابەزىنىشى ھەمان
گۆرانكارى لە پرووناكىدا
سبەينەرەنگىك
نيوەرپۆرەنگىكى تر
دەمە و ئىۋارە تىكەلەيەك لە ھەردوو كيان دەدرەوشىتەۋە
پەلكەزپىنە دەستى بەسەرپەنگە كاندا داگر توۋە
شووشەم لە پەنجەرە گرتەۋە
سەرنجى شەختە دەدەم و چاۋى لەسەرپادە گرم
كاتىك درز دەبات و دەكەۋىت

كەرويشكى ناوتەلە
لە چەقۇننىك بوو تەو
چاۋنىك بە زەوىى دەوروبەرى خۇيدا دەگىرپىت
مىن ھەلە بووم
ئەو پىگانە بوو پىيدا چووم
بگە پىمەو لائە
دەنگە غەنبار كراو كانى باپىرانم لە ئاسمان دەگە پىتەو لام
ھەست بە ھەموو شتىك بگە

۴۸

ھېيما و پاز

لە لەدايىكبوونىم دا پيرىم ناوچەوانى بە ئاوى پيرۆز تەر کردم
 گۆلاوى بەرکانى
 پەنگى ئاوى خدرى ناسيوە
 كە پەنگى ئېمە و سەدوبىست و چوار ھەزار پيغەمبەر
 ئېمە ئەو كەسانەين لەناو كەشتىي نووچ نووژمان کرد
 لە كەنار نووژمان كۆتايى پى نەھيئا
 دروود بۆ ئەو كەنارەي دەر كى دەست نابریت
 دلى داوہ بە ئېمە و نووژى لى دى
 دواى ھەورە تریشقە دابەزين
 ميترگ گۆلەكانى كەوت
 بىدەنگ مايەوہ
 بە ھۆشكى تاسەداروہ
 بىبەر ئىكمان خستە دەممانەوہ
 بۆ ئەوہ لى ليكدانەوہى ھيلەكانى ناو لە پمان خەوالوونەبين
 ھەلپنانى ھيما و پازى ناو لەپ
 گۆرەپانى جەنگە پالەوانى تىدا دەشكيت

۴۹

چوارچین و من

كولله

هېشتاكەش ئومىد و ھەتاو لەسەر ناوچەوان لادەدەيت

گولله

هېشتاكەش لە شكستدا ڕەش ھەلدەگەڕي و دوو كەلى شۆر بوو ھەي

بنمىچى

زلله

هېشتاكەش

گەرمایى لە پروومەت دەمرىتى و خەلاتت خالى خويىتى مەيىوھ

كولله

هېشتاكەش ڕېڭاكان بە لكى زۆر ھەي تىتدا ئاوەدان دەبنەوھ

منیش هېشتان بەدەورى جەستەي گەرم وزىندووى خانمى شيعر

دەخولپمەوھ

خانمی شیعی هه‌سته‌ی کانت ده‌سته‌مۆ کردوو
 ئه‌مه‌ کدارم به
 له‌ مردندا لێوه‌ کانت بکه‌ره‌وه‌ حیکمه‌ت و فەر مووده‌م ده‌بیستیت
 شیعر به‌ خێره‌اتنی باو که‌ ئاده‌می کردوو
 لانکی دایکه‌ هه‌واشی راژاندوو
 پروونا کبوونه‌وه‌ به‌ دوا‌ی تیشکدا دیت
 سیبه‌ ریش به‌ دوا‌ی بوونه‌وه‌ر
 تاکه‌ ئه‌ستیره‌یه‌ که‌ له‌ به‌ر چاو گر تووه‌ و دلم‌ پێیوه‌ گر یداوه
 ئه‌ستیره‌ی

و	به‌هره
و	سرووش
	شیعر

۵۰

دەرەختى دەنگى خۇش

پۇژ لە خەوى گرانى ماھەلنەھات
 پرووناكى دل و گيانىت بە چراكەمەوہەلەدەواسم
 شەوى بى بەيان
 ئەستىرە و مانگ بى سەروشوين نين
 بىرەوہەرى زەوين و شەپۇل دەدەن

و	پروون
و	ئارام
و	ھيىمن
	پرئاسە

وہك پروومەتى ئاسۆ بە بۆنى دەنگى كەلەباب
 دەمى كار و بەرخيش بەگيا
 بى پرس تائەوپەرى مەستى بە دواياندا دەرۆم
 ئەستىرە و مانگ ھاتنەخوارەوہەلەگەلما پياسە دەكەن
 ئەوين بە شەقامە كاندا رزا

نوالە لە چياكانى بەھەشتەو
 دېتە خوارى و بەو ناوەدا تېدەپەرپەيت
 ئەشق لەبن ھەوت پەرەى دىل و گيان
 دەدوى و قسەى شەيدا بوونى خۆيت پى دەلى
 سىۋى نەخوار دووى پىيە
 زەوى لە رۆژ نزيك دەبىتەو
 تىن و تواناي خەملىن لە خۆر وەردە گرىت
 باى كۆچەرى
 باى سەر خۆش لە سەر و پرچى درەختى دەنگخۆش لادەدا
 ئاگرىك چا و ناننى لەسەرە
 خەرىكە خامۆش دەبىت
 پوخسارى چا و نان بەو ناوەدا دەسوورپەتەو
 خىزانىك رۆشنايى دەمژن و گەرم دەبنەو
 شتىك دەبىن دەفرپەيت و سىبەريان لەسەر دەكات
 شتىك ھەموومان دەتوانىن بىكەينە بالى خۆمان

۵۱

پەرىپى يەكەم

بەھارە و بەرۋوبوم و بۆنوبەرامەى درەخت پىدەگەن

تەزوۋى سې

دەست و پىپى زەۋى بەردەدا

خويىنى مرۇقىش خۇى لە قوۋلايى پاراۋبوون كۆ كر دوۋەتەۋە

شەختە و زوقم

بەرانبەر ھىزى پىگەيىن چى دەكەن و چىيان پىدەكرىت

لە پەنجەرەى پەراسوۋەۋە راز دىتە گوى

زايەلەيەك كە دلخۇشىى زەۋى لەگەل خۇيدا دەھىنى

پۇھى مردوۋە كان دەگەر پىتتە ۋە مالاھە كانمان
لە ۋەختى خۇيدا گە يىشتن
لە ئاھەنگىكى شىكۆداردا
دل و گوئ تە ونىك دە چىن
تە مەنى ئىمە لە ناو تانوپۇي
بە شىۋە يە كى ھىمىن پىگای بىر يۈە
پەرىي يە كەم بە پىگایە ۋە ماندوۋ بووم
دەستى گەرم و بى ئىسكى ھە تاۋ لە خەۋى خاۋ ھە لىستاندم
دوا ماچم لە پرومە تى ئاسۆ دەسپمە ۋە
خالىشم لە گەردەنى قەتتى و بن بالى خالخالۆ كە زىاد كىرد

۵۲

پرووتەختى پارىژراو

سروشەت لە خوۆشى و ئەویندا
هاتە بەردەمم و فەرمووی
من مێینەى دلباشى تۆم
ئەسپىك لە ئاوازی چاوپىكەوتندا
سۆزى دنیای بەدیاری بۆ ھیناویت
بۆنى پرووتەختى پارىژراو دەكات و ھىز و توانای دەجمى
دیوانم بە شاخى كەلەكیوى ناوچەوانى بەرھەیوان ھەلەدەواسى
وێتەشم بە ناوچەوانى دیوان
ناوچەوانى دیوان جىگای ئامانە
بە ئاسوودەیی سوارىكى باز لەسەر شان
بە دواى سۆراخدا چوو
دەجمە كۆشكى ئەفسووناوى سواران
بەرچاوم بۆ رەشكەوپیئشكە و تەمە
ھەموو شتێك وەك ناو لەپى پیئغەمبەر بە ھىكمەتەو دەبینم

ھىند تەماشى كاروانى بەرەدوام كرد

پەنگى چاوم گۆرا

پۇژى دۈلە كان نەدۆرا

دروود بۇ نەگۆرانى دۈل

لەۋى لە باخى بىدەنگى

بە تەنبايىيە كى بە تانوپۇي

و پرپاۋەشىنە

و بۇنى بىرەۋەرى

و سەماي نووسين

نازى تاووس

ئاگادارى گۈلە كان دەبىم و پىۋىستىم بە ھىچ نايىت

دەشىت پىكەۋتىك بە دۈلى مەن بىت

پىكەۋت

و چاۋىلكە

و دوۋربىن

و پروگەنما

ى پىيە دەرگا

۵۳

تۆرى چاۋ

زمانم لە ئاست بەدگۆيىدا گرىڧىراۋە
ھەر خەرىكى وىردى شىعر و ھىكمەتى زىندوۋو بونەۋەيە
درەختىك لەناو وىردىم پرواۋە
سىبەر و ھەتاۋى ھەيە
ھەست خۆلى دەۋرۋەرى پەگى بىزار دەكات
لە دىمەنىدا گەمارۆ دەشكىت
پەنجە دەكات بە چاۋى شەختە و زوقمدا
ناتوانن ھىچ شىكىستىكى بەسەردا زال بىكەن
كلىپەيەكى بۆئەۋ ئاگرە پىيە
پاك و خاۋىن ھەلدى و پىسى تىپىدا دەمرىت و زىندوۋ ناپىتەۋە
ئاگر رازى ئاشنايىيە
دەست لەسەر ئەۋ ماسوۋلكانە دادەنىت
كە تۆرى چاۋيان چىنۋە
تەماشى ئاگرى راز دەكەم
دەچمە ناو تۆرى چاۋ و بە زەۋىدا رۆناچىم
سلاۋ لە رېبۋارانى رېڭاى خۆشبەختى دەكەم و سلاۋ ۋەردە گرەمەۋە

و	به‌هره
و	سرووش
ده‌ناسم	شیعر

له‌مه‌وبه‌دوا‌پ‌وی

و	به‌هره
و	سرووش
	شیعر

له‌رازی زیندوو‌بو‌ونه‌وه‌ده‌که‌م
 هه‌موو‌خه‌لک‌هه‌والم‌ده‌زانن‌و‌خۆمم‌پیشان‌ده‌ده‌نه‌وه
 ئه‌و‌چ‌رایه‌ی‌داگیر‌سائ‌ه‌وه‌تا
 تاریکی‌پر‌به‌پێ‌هه‌لات‌و‌ده‌ور‌به‌ری‌پرووناکی‌لێ‌ده‌باریت
 چیه‌وا‌ده‌کات‌چ‌رای‌داگیر‌ساو‌بم

۵۴

بەخششی ئادار

ئادار ھەستی بە ناخی زەوی کردووە و سۆزی پێ دەبەخشیت
 ھەموو شتیك دووبارە دەبیتهو
 لە دووبارەبوونەو ھەشیاندا کۆتایی دیت
 تەنیا ژبان نا
 بۆیە ناخی زەوی بە ئاواتەو ھە
 برۆی سەری ئارامی بگات
 سەرم خەلاتی تاجە گۆلینە ی بردووە تەو
 لە دەرگای ناخی زەویم دا
 گۆر ژووری گەنجینە یە
 مەن ئاواتم لاواندەو ھە یە کت فریام دە کەو یت
 باخچە ی تاسەش ھەر ئەو ەت پیدە لیت
 خودا وەندە کان لە کاتی گریان ی گەرمیاندا
 چیرۆکی ئومیدی ئیمە دە کەنە پە یام و دروودیان

پی‌م خۆشه‌ له‌ ناخی زه‌وی و خوداوه‌نده‌ کان بپرس
ئا‌یا چا‌وی پلینگ و شه‌مشه‌مه‌ کو‌پره‌ی جه‌نگه‌ل
کاتی ژوانیان تیدا ده‌ست‌نیشان ده‌ کریت
ده‌ست‌نو‌یژم گهرمه‌ و زه‌وی دوو‌گر‌دی نو‌یژه
نا‌چه‌وانم
ئا‌ئا‌ نا‌چه‌وانم
له‌سه‌ر نا‌چه‌وانی وهره‌ خه‌ونم نا‌توانم ه‌یچ‌ت له‌باره‌وه‌ ب‌لیم داده‌نی‌م

۵۵

دایەشکرەنی چەرا

لە چەپەو بەرێست
لە راستەو بەرێست
لە سەرەو بەرێست
لە خوارەو بەرێست

بەدەوری ئاسوودە پیدای دەسوورێت
 لە ناو دڵ و گیانی ئاسوودە پیدای
 تەنیا پێگایەك
 ئاو و نانی لەم دەست و ئەو دەستدا دانداراوە
 ئاسانە خۆتی لە گەڵ ئاشنا بکەیت
 بە ناویدا وەرە و لە سەرەتایدا پشووێك بدە
 نەختێك پامپتە

ھېشووۋى دىلت لەبەر ھەتاۋدا رابگرە
ھەست بە برىندارى دەكەى
تاسەى چاۋ دەدۆزىتەۋە و ئاسوودە دەبىت
چراكان لەگەلتدا پى دەكەن
بەخشندىبە
بەسەر پىبۋارانى دىشكاۋ دابەشيان كە
كەلە كىۋى لە چياكان دىتە خوارى
خۆشكەرى پىگان
گەشتى يەكەمىن ئەگەر مە دەستى تۆم بگر تبوايە
تۆش دەستى مە
بەۋەھا زىانىك پازى دەبووم
لەسەر پەيزە رابۋەستم و مانگ زياتر بلند بکەمەۋە

۵۶

مانه‌وه‌ی مانگ له په‌کشه‌وه‌ییدا

ناقولا‌ترین پیلانگپ و وه‌یشوومه له‌چاو
ماموستا‌چاویله‌که‌ر‌ه‌نگاو‌ر‌ه‌نگه‌که‌ی‌میژ‌وه
چیژی له‌ژیانی ده‌بار‌یی‌بینی
تا‌پاده‌ی‌شا‌گه‌شکه‌یی‌پ‌یژ‌لی‌گیراو
ده‌ست‌گه‌رم و سی‌به‌ر‌چه‌ور
تا‌دوا‌پاده‌ی‌سه‌ر‌کزی‌کاسه‌ی‌سوال
بیر‌ل‌یه‌وه‌ر‌گیراوه و خو‌پ‌ن له‌ده‌مار‌به‌تا‌ل‌ک‌راو
تیر‌و‌گ‌به‌سه‌ر‌قور و لی‌ته‌داده‌ه‌پ‌ن‌یت
نا‌ده‌خاته‌ج‌ی‌گای‌ئا
قه‌له‌ر‌ه‌ش‌یک و قوم‌ری‌یه‌که‌نو‌وستوون
مانگ له‌یه‌کشه‌وه‌ییدا ته‌ماشای‌بال و ده‌نو‌و‌کی‌هه‌ردو‌و‌کیان‌ده‌کات
له‌ه‌یلا‌نه‌ی‌کامه‌یان‌دا‌نه‌وه و نه‌وه‌زا
چاو و بال‌یان‌ک‌ز‌ده‌بی‌ت

يان دادە گىر سىن و دەدرەوشىنەو
خۆشى لە گر شە گر شى يە كىشەو پىدا دەمىننەو
دەست لە سىنگى پرووت و نەرمى ئاودەدات
تۆش ھەر لە پىشە كەى خۆت بمىنەرەو
شووشەى چاويلكەت دەبىتە دىوچامە
دىكتاتور دەتوانن ھىلكارى بكىشن و باش بەكارى بەھىنن
پاش ئەو ھەموو ئا و نا و چاولەبەر پىيىيە
قەل گۆرت بۆ لىدەدەن

۵۷

پرووناکیی گه‌نج‌بوونه‌وه

ماسییه کم له گۆمیکی ژه‌هراویکراودا
له توپی ئاوه‌وه بایه‌ک به‌ئه‌سپایی و نه‌رمونیانییه‌وه هات
سییه‌کانی نه‌رم و شل کردمه‌وه
هه‌ناسه‌دانه‌وه ئاسان بوو
له که‌ناره‌وه خانمی خه‌ونه‌کانم شیعر
به‌به‌هره و سرووشییه‌وه چاوه‌روانم بوو
مه‌ته‌لی ژبان و ژبانه‌وه‌م هه‌لینا
پرووناکیی گه‌نج‌بوونه‌وه بۆ بینین درێژ بووه‌ته‌وه
ته‌زووی ساردیی له‌دلی زه‌وی لاده‌دا
خۆشدوویی ئیمه‌ش ده‌کات
بفه‌رموون به‌هێمنی له‌ناوم دلتان گه‌رم بکه‌نه‌وه
پرووناکییه‌کی ئاواپێزیسته

لە چاۋەرۋانىي ئىمەدا بىمىننەتەۋە
پووناكىيەك
ويتابكە
لەۋى
لە كەنارى گۆمپكى ژەھراۋىكراۋ
ماسىيەك لە سوۋتانیكى رازاۋىدا
دەيەۋىت ھەلى ھەناسەدانەۋە پەيدا بىكاتەۋە
پوۋبار دىۋو دىۋىكى مرقۇلوۋشە
خوشكەزايەكەم لەناۋ دەم و ددان و زگىدا خوساۋە
دەستىم بەدرى
خۆ من خۆيىم بىگانە نىم
مانگى سەرگۆرپ دەبىتتە دۆست
بە نىك چاۋى ئىمەدا دىت و دەچىت
ترىفەي بە روخسارى شەرمىنى تۆۋە دەست پى دەكات
ھەموۋ لايەك دوۋدلى و گومان نىيە
تاسەي ژيان مەۋداي نىۋان دل و دل دادە گىرسىننەت

۵۸

چارپاك له چاران

مەسیح بە خاچدا تیپەری
پاش چاوتروو کانیک بەسەر گیا یە کە وە نووشتایە وە
گیا هیزی بیباکییە و ئیمە ی

و	باریو له هه‌وری جگه‌رسووتاو
و	هه‌تاوی سه‌ر گه‌وره‌ شاران
و	ئاگر دۆزه‌ره‌وه‌ی چرا
ی له‌ گه‌لدایه‌	هه‌موو شت له‌ یاد

بىزە يەك جوانىيى لە ناخ و دەور وبەرمان سەر خستەو
 ژيان لە ناشىرىنى پزگار بوو
 بەرانبەرى دادەنىشەم
 وەك ئەوئى ئاوازىك بىم لە ئەوئى ئەزەلى
 يان جارىك لە جارەن ئاوازى دۆنايدۆنىك
 ئەزەل ناوئىكى ھەيە
 ناوئىكى وەك

شەونىم
گزينگ
ئەوين
خەون

لە دەورى ئەو ناوانەدا دەگەپىم
 پوخسارى ئاشنايان دەبىنىم و نابىنىم

۵۹

يالى شانه كراوى ئەسپ

دەبابە يەك لە گەر ووی كراوی شارەو ھاتە دەری
ئەسپە كانی پەواندەو
كە ئیمە تازە یالمان شانە كەردبوون بۆ راو
مانگ لە شەو و پۆژیکدا
لە چاوی تەری ئەویندا كز دەبیئت و دەدرەوشیئتەو
گولە شەو بۆش
کیژیکى كلاودروو و دەستچن سەرنجى دابوو
لە كلاو ھەى بەردەستى ئەو راز و ئاھە ئاشكرا بوو
لەم یەكەم سووتانە خامۆش و سارد و سەردا چیم بۆ نەماو
بە خۆلەمیشبوون لە ئەفسوونیكى زۆر قوولدا نەبیئت
لە ژووریكى ئارام

له‌ ژێر خۆلێکی ئا‌ارامدا
که‌ هه‌یج

و	وێنه
و	تابلۆ
و	نه‌خشه
یه‌ك به‌ دیواریه‌وه‌ نییه‌	سالنمه

خه‌وێکی ئارامم پێویسته
خه‌وی خودایی
له‌ ژووره‌کانی ته‌نیشتمه‌وه‌ ده‌نگوباسی در‌اوسێ‌کانم نه‌بیستم
ئه‌رێ زه‌وی به‌ چی تێر ده‌خوات
چیش ده‌کاته‌وه‌ گر‌کان
گر‌کان ده‌ر په‌راندنی ئاهی گه‌رانه‌ به‌ د‌وای د‌ۆزینه‌وه‌ی ژبانی ئارامدا
ژبان د‌لۆپێکه‌ له‌ باران
مردنیش گه‌رماکه‌ی ئێجگار به‌ تین و تاوه
ئهی ئه‌سپی سم رووناک و پ‌ژمین بارانی پیت و فه‌ر
به‌ ده‌شتی گیانمدا تیپه‌ر و بملاوێته‌وه‌

۶۰

خانمى ئەفسانە يەكى پروون

ژيان لە باخچەى
ئاھەنگگىپرانى خىزانىدا
ئارام و ھىمىنە
بەدلىكى ئارام و ھىمىن نووستىم و زوو تىرخە و بووم
ھەستام و شەونوئىرى شىكۆى بەھرە و سىرووشم كىرد
پرووم كىردە ئەو بەشەى شار
كە دەنگى نەرمى دەف
لە ناو كىتپە پىرۆزە كاندان نووستوۋە
لە لا پەرى شارىش
گۆرپك دا پۆشرا
گۆرپكىش كرايەۋە
مىن بە نىۋانىيان تىپەپىم و پەنجەم لە پروومەتى دەف دا
لە تەنىشت ئەو جۆگە يە دانىشتىم

ئاوه‌که‌ی له‌ پۆ‌حی خه‌لکه‌ پاکه‌ که‌یه‌وه‌ ده‌رده‌چوو
 شه‌وه‌که‌ ورده‌ ورده‌ سپی هه‌لگه‌را
 نواله‌ خانمی یاد و دروودی ئه‌فسانه‌یه‌ که
 به‌ باش سه‌یری ژیان و مردن و زیندوو‌بوونه‌وه‌ی کردوو
 له‌ شه‌وی دله‌روونی هه‌ولێ‌ریشدا
 ئه‌ستیره‌ی جه‌ژن و شادمانییه‌
 هه‌ر یه‌ کێ‌ک پووناکیی ئه‌و ئه‌ستیره‌یه‌ لێ‌ی بدات
 باشه‌ دێ‌ته‌ پێ‌ی
 دله‌په‌ فرمێ‌سکی شاعیرێ‌کی دله‌شکاو و دله‌ و ده‌مروون
 به‌ هیمنی له‌ پرچی به‌رده‌بنه‌وه‌
 گه‌رم
 زستان به‌ شه‌خته‌ و زوقمیه‌وه‌ ناتوانی‌ت داگیری بکات
 فرمێ‌سک له‌ سه‌ر چاوه‌وه‌ برینداره‌ و ده‌بیندری‌ت
 ده‌ف به‌ ده‌سته‌کان به‌ هه‌وای مه‌یه‌وه‌ ده‌یخۆنه‌وه‌
 ده‌بین له‌ پیشیانه‌وه‌ ده‌روا
 ته‌وقه‌ له‌ گه‌ل ئه‌و خه‌لکانه‌ ده‌کات
 که‌ ئاوی پاک‌ی جۆ‌گه‌یان له‌ پۆ‌ح ده‌رچوو

۶۱

ژاپان لە دوو سەدە

شیر ھەمی نان و ئاوم کە تۆ لە خۆ کردی
 بوویت بە برای خویتی و شیریم و لە دەرگا و پەنجەرەو ھاتیت
 دەستی برۋاھیتانت لە خوین و شیرمدا پرواند
 ئێسکی دەستمت بۆ ناو دەستی خۆت گواستەو
 دەستی خدری زیندە ئێسکی تێدانییە
 شاعیرە پاشخاپەرۆک و دوو پشکە خوودارە کان
 چزووی شیرزەییان بە کارھیتنا و رقی ئێسک تواند نەویان ھەلپرشت
 ئاشق ھەمیشە لە شەری پەوای خۆ لە گەل خۆدا
 رەنگی مەشقی دیاری دەکات
 دلی بە پەر و بالی من
 گۆرانییێژکی لە دوو سەدە رسکا و ژیاو
 دەفریت بەسەر پرووباری پەوان و دەشتی راز
 دەنگخۆشی و ناوکی سیوہ لە بیرەویری زەوی
 ئەمی ئەستی و بەردم شیر
 من ئەلف و بێ بوون و نەبوونم

خوداۋەند دېرە كانىم لە ناۋچەۋانى بەرد ھەلدە كۆلىت
 ھەلىمى شىلاننى قورنى ئادەم دەست و پەنجەمى
 گەرم كىرۋە و رۆخى بوون و نەبوون لە ناخىدا دەسوۋىت
 شاعىرە پاشخاپەرۆك و دوۋىشكە خوۋدارە كان
 پىيان لە خۆلەمىشى سوۋتەم سېدەيى و مىرۋولە دەكات
 لە ئاۋىتەيەكى رەشدا دەمىننەۋە
 دەبنە قەۋزەى ناۋچەۋانى جانەۋەرىكى نەگىرىس
 پەيامىكىم بەرپا كىرد
 پارىزى وردىۋەنەۋە لە دلى خۇم و پەر جوۋى رېتىشانان
 ئاھى مەستى تەنبايىمى لەسەر كۆۋۋەتەۋە
 خودا شىعەرى لە برى ھەموو شتىك پىن بەخشىم
 سوپاس بۆ بەشە دلباشەكەى خۇم
 سەرم ھەلبېرى و ناۋچەۋانم كىرەۋە
 لە شكۆپەۋە جامم قەت قەت بەتال نابىت
 ئەى شكۆى دلى پرونى سەد و بىست و چوار ھەزار پىغەمبەر
 خودى خۇم بىنى
 ئىۋەم بىنى تەنباۋون
 ئىۋە شكۆى شىعەربوون

۶۲

داڭىر سائى چىڭگايى شىيەر

شەش شەو و شەش پۇژى تەواو
 ھاللاوى نەنووستن
 لىي داوم و چزووى گەشتووتە مۇخم
 سەرم بىژىنگى پىر گەنمە
 لەيلە خوليا گەرمە كەم شىيەر دەيىژىت
 شكام بەرانبەر بۇنخۇشى بالى بالندە
 بالندە نامەھيىن نىگەرانيى دەوروبەرى پەواندەو
 بالى لە روومەتى بى ھاوتاي خۇرى بەھرە و سرووش دا

نەرم	نەرم
ئاواز	ئاواز
ئلىشنا	ئلىشنا
خانەخوئ	خانەخوئ

بالى شۆر كەردەوھ سەر پەيكەرى پىرى پىت و فەپ
 فانۇس بە بالىيەوھ بوو
 سۆراغى منى لە گيا و ئاوى نەمرى كەرد
 بە ئاسانى ھاتە مالەوھ
 خانەى كىتەبخانە كەمى پەكخەست
 خويىدانى نەمەك و تاجى بۆ دانام و پەويشت
 گوپەم لە كەوتنى دوو دۆلۆپ فرمىسكى يەك لە دوای يەك بوو
 گازىكەم لە نەرمایى دلى شىعر گەرت
 بە تىن و ئارەزوويە كى زۆرەوھ
 بە دوای بالەندەى نامەھىن سەرى پەمەيلم بادا
 ئەسپەيك پەوۋبەرووم بووھوھ و خانەدانى نواند
 لەناو دارستانىكى قوولدا بەتەنيا جىت ناھىلەم
 لە پەوۋزى ھەوتەمدا لە باخچەى مەينەدانووستەم
 ژيانەم لەناو خۆرى چىشتەنگاودا
 بوو بە شىعر و پەيم بە نەخشى
 سەر دەرگای مۆزەخانە كان بەرد

پوانیم له قوزاخه‌ی به دلوداو چندراو ساده‌تر بووه‌وه
ته‌ماشای پرچی میدوژام کرد
بووم به په‌ر و بال
پیت و فه‌ری کینگهم به په‌ر و بالی خوّم پاراست
لاولوی خاومن دربار
ویستیان له بالا و چاوی ئاگر بئالیین
یه‌ک یه‌ک که‌وتن
ماریش چیژ له کراس فریدان و به‌تالکردنی ژهر و به‌دی ده‌بینیت
من له مه‌شخه‌لی ئاگری

دروست بووم و جامم پر بوو
پايردووم كردهوه به ژيان
جیگا پیتی پیغه مبه ره كانم داگیرساند
ههست ده كه م ده زانم ئەو پرووناكییه هی کییه
بۆت ههیه له ههه شویتینك سهیری بکهیت
به هی خۆتی بزانی
بیرت لای ئەوه بی
له هیمنی ژيانی منه وه هاتووه

۶۳

گۆرانىيەك لەدەلەوه تەكاپە سەر زەوى

بەهرە و سرووش و يەكەم تەزوو
بەهاو كاری ئیوهوه لە سەرزەمین ماومه تەوه
من و شیعر

بەهرە و سرووش و يەكەم تەزووی

و	ئەفسوون
و	ئەفسانە
و	غەزەل
ین	ئەزەل

دەست و دلى دەريا و ئاسمان
 دەكەينە يەك و گۆزەي مەيى ئەشق لەبەر تىنى گەرما
 دەگوازينەۋە بەر سىبەرى مەئوا
 كاتىك پەشوووسى شىعريك
 دەدرېتىم و بە ديار يەۋە سۆزىك دەكەم
 سۆزى بۆنى خۆشى مەيى ئەشق
 دلىم دەلەرزى و زمانم دەگەزم
 ويستمە دوور لە دەروون خراپان
 لە بەھرە و سرووش و يەكەم تەزووى شىعردا
 سەر بىنىم بە پرومەتى گەرمى ژيان و مردن و زىندوو بوونەۋە
 دەست و دلىم پىر لە

و	شانەي ھەنگوين
و	ھەورى پىر باران
و	خەلۋەتى پىشھات
	خوداۋەندىي

ياران چوومەتە ناو گەفتو گۆي بېدەنگىيەو
دەريا و ئاسمان لە دۇنيا بوونى ئەو گەفتو گۆيەدا
خۆشەويستىيان بەبىر دېتەو و بىر دەھىنەو
پېزانىن و دەست لە سەر سىنگ و دۇل
بۇئالندەي خۆشبېژى شىعر
دەزانىت بۆچى بەرز دەبىتەو
بۆچىش دەنىشىتەو
لېوى گەش و سوورى گۆزەي مەبى ئەشق
شەرمنتىن لىك و بالە
بۇئەوئەي بچىتە ناو مېژوو
جىگا بالىت لە ناوچەوانى جى بمىنىت
ھىچ شىك لە لىك و بال باشتر نىيە
دەستى لەسەر دابنى
ھەست بە گەرەبوونى ئاسمان دەكەيت
ئاوازەكانى بۇدۇل گەرمايىن

ويستەم بالەندە يەك پراوبكەم
 بالە كانى بۆ بەرز بوونەو بەلەند كەردبوو وە
 ئەي ھاو خويىتە كەم بە ئاسمانە وەبوون
 لەسەر بالە كانت ھەتا و ھەيە
 لە ژيەريشى

و	ئەفسوون
و	ئەفسانە
و	غەزەل
	ئەزەل

ئەم لايەى بەھەشت ھى منە
 لای شىعر و بەھرە و سرووش و يەكەم تەزوو
 لە بەھەشتدا قوولترین تاسەم پاراودەيىت
 بىرى سەر ئەوزەمىنە ناكەم
 شاعىرە پاشخاپەرۆك و دوو پىشكە خوودارە كان
 نەيلىھىشت
 تاويك لەسەرى پشووئىك بدەم و بچمە ناو گۆرانى ھۆگريمەوہ
 دەست لە خەمى چەند سالە ھەلگرم
 دلشكاو يىشېم دلەم لە برى خوئىن

و	بەھرە
و	سرووش
ى لى دەتكى	شىعر

شيعر ئەۋبەزە پۈۈن پىسكاۋەيە لە بالى بازى كىۋانەۋە
بەسەر گۇنا و لىۋى
بەھرە و سرووش و يەكەم تەزوو بلاۋبوۋەتەۋە
تامەزرۆتىن
لە قورى ئادەم و گۆشەي پەرستگا و جامى نەيتىيەۋە تامەزرۆتىن
بازى كىۋان زوۋزانى
لە سەرەتادا وشە و بەھرە و سرووش و شيعر ھەبوۋ
لە ھەۋشە و بانى وشەدا دىلپۈۈن نوۋست
دىلپۈۈننىش تىرخەۋبوۋ
پژايە ناۋ باخى دىرىنى ژيان و مردن و زىندوۋبوۋنەۋە
شاعىرە پاشخاپەرۆك و دوۋپىشكە خوۋدارە كانىش
لە مىندالدىنى تەپۈتۈز و گىر خواردن و جەنگى
خىل و خىل و خويىتدارىدا لەدايك بوۋنە
مىنىش لە پۈنى پۈۋەك و گەنجىنەي

و	ئەفسوون
و	ئەفسانە
و	غەزەل
	ئەزەل

شەرم لە مێژووی لەسەرەتادا وشە و بەھرە و سرووش و یە کەم تەزوو
دە کەم

ئای زەمینی دەست و دڵپروون
نامەردی زۆر و ناقولات لەسەر دەژین و ددانیان لە قوونیان ھاتوو
زمانیشیان ھە کە کەکی چەقەلی پێ سووتاو لە ددانیان دەر ھاتوو
بە شە دلباشە کە ی خۆم شیعر
ماندووت کردووم و ماندوو بوون تا لیواری مردنی بردووم
لیواری شکۆ و ئاوێتە پروونبوون
بە ھوایەم من بکوژیت و تۆش
گۆزە ی مە یی ئە شق لە بەر تینی گەر ما بگوازیتە ھە بەر سیبەری مە ئوا
سکا لایە ک بۆ تۆ ئە ی شیعر
ئای چیت بە سەر ژیانم داھێنا

٦٤

هه‌له‌شکره‌نی شتی‌ک له‌ خۆت

بوون	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ
نه‌بوون	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ
ژیان	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ
مردن	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ

بوون	نه‌بوون	ژیان	مردن
نه‌بوون	ژیان	مردن	بوون
ژیان	مردن	بوون	نه‌بوون
مردن	بوون	نه‌بوون	ژیان

چەند بە و پۈۋەندىيە نەرمونىانانە دىلخۆشم
 ھەموو چىشتەنگاۋان دەستم لە ئاۋى پىرۆزىت
 تەر دەكەم و لە ناۋچەوانمى دەدەم
 دەچم لەسەر پەيزەى دارىن پرووبەرووت دىل دەگىرەم
 لە مەستىدا منداى دەبەمەو
 داىكەم لەناو تەشتىك ئاۋى شىر تىن سەرم دەشوا
 دەست دەكەم بە گريان
 لە گرياندا گۆرانىيان لە من گۆي لى بوو

قەلا	قەلا
قوللە	قوللە
ناخ	ناخ
ئەدگار	ئەدگار

ئاۋازم بە گۆرانى بەخشى
 گوللاۋىش بە گوڭگر
 گۆرانى گوتن ناسىنى ئاۋازە
 دىل و گيان بۇ مەيدانى ئاسودەيى بانگ دەكات
 خونچە بۇ شكۆى بۇن

و	دەست
و	چاۋ
و	دەم
ى دەكاتەۋە	گوئى

خۆی نیشان دەدات دەژى و شتىك
له خۆى دابهش ده كات
درهخت نيوهى له زهوييه و نيوهى له ئاسمان
خۆشى نازانیت پتويستى به كاميان زياتره
بهردهوامبونى ژيان له مەيه
بهردهوامى چەند دڵنەوايىي شەونم و هەتاو دە كات
ژيان له مەيدانى ئاسووده يى شايى چەند گەرمە
قاز و قورینگە كان زوو فرپن
چياى نەبەرديان بۆ نيشتنەو و بۆ نادۆز ريتەو
نهيئىي جوانى له مەيه
نهيئىي چەند دڵنەوايىي شەونم و هەتاو دە كات
جوانى له مەيدانى ئاسووده يى شينى چەند گەرمە
ئەو وەسەسه گوئى له دەنگى دلى خۆت بگري
بچيته راوى ئاو و ئاو پتەيى حەوتبەندى ئاسمان
راز و نياز و ئاسووده يييه بچيته لای خودا
كەمو كورت بيه كانى ژيان تەواو بكەيت

۶۵

زەنگى ۱۶ى ۳

ويستىمە روومەتم لەسەر ھەنارىك دانىيم
 مردنىكى سىپى بمرم
 مردنى سىپى دواقۇناغى گە يىشتنى ميروولەى بار گرانه
 خۆ من بەرپۆھەم و چوارلام ئاۋىتەيە
 مانگ بە ليۋى بە باريىەۋە
 دادەبەزىتە ناۋ ئاۋىتە و پۆپىتەى كەلەباب
 بە چوار لادا سەما و پاسەۋانى دەكات
 ھىماكانى ھاتوچۆى چوارپىانى شارىش پروون
 كە زەنگى ۱۶ى ۳ لىدەدا
 ھەموومان لە

و	مال
و	كۆلان
و	شەقام
دا دەۋەستىن	ناۋەندى شار

چاۋى ئاسمان لە چاۋى كەسمان ناچىت
بەزە بەك بۇ چاۋى يەك دەكەين و بلاۋدەبىنەۋە
كۆتۈرۈك لەسەر مىلى ۱۱ و ۳۵ خولەك مىلى دىرېژ كر دوۋەتەۋە
چاۋى لە چاۋى ھەموومان دەچىت
ماسىيەك لە قوۋلايىدا رادەچەنىت و چاۋى لەسەر وشكايى و ئاۋدا
ئەملا و ئەۋلا دەكات
قاز و قورىنگى كىۋىش لە بەرزايىيە كانەۋە
بۇ يارى بال لە ئاۋدان دادەبەزن
ئەۋپەرى ھەست و ختوۋكەى شكوۋ بەسەر پروۋى ئاۋەۋەيە

77

ئاۋازى چېگۆر كى

ئاسمان سەرۆك خىزانى زەۋىيە
دەست بەسەر و پرچى دادەھىيىنى
مانگ تەماشى ئاۋى مەندە كات
لە مەندىشدا تەماشى خۇي
لە خۇۋىستىياندا يەكتىرى ون دەكەن
ھەردوۋىكىان زىيانىان پى دەگات
گەنم دوۋر بىكەۋىتەۋە و لە خالىكىدا نقووم بىت
گۈل جىگى دەگرىتەۋە
گۈل دوۋر بىكەۋىتەۋە و لە بازىنى ئاۋىكىدا نقووم بىت
گەنم جىگى دەگرىتەۋە
لە ۋەختى جىگۆر كى گەنم و گۈلدا
ئاۋازىكى تايىبەتى سەمازان ھەيە
گۈل دەلاۋىتەۋە و گۈلاۋ دەرسكىيىت

گەنەم سەما و سالاو و تەمەندەر پۆرى دەبەخشییت بە گول
 گولیش ھەمان بەخشین
 لاپەشە دەمی خستوو ھە تە سەمایان
 گولایش بەسەر ھەر دوو کیاندا دەپۆیت
 چاوی ئەویندارە و جیگۆر کێ ناکات
 ئەگەر ئەویندار بە بەردەم ئاگردا تیپەری
 شادەماری چاوی پساند
 چی پروو دەدات
 نالەى سەر چاوە بە جۆشە
 یاران سەیر نییە
 مانگ باسکی لەژێر سەرمان بکیشییتەو
 ناوچەوانی تیکنییت و بە دلنەرمی لە گەلمان نەژی
 جیگۆر کێ و جیگرتەو
 زۆر کەسی تیدا ون بوو
 نەدیترانەو ەش
 تەنیا چاویان قسەمان لە گەل دەکەن و خۆیانمان پێدەسپێرن
 ئاوازی تاییبەتی سەمازان

گەنەم لە تەنیشەت جۆلانەدا نووست
 سەرى پەرن لە كۆتر
 گۆلش لە بەرزایی لك
 پاشان گيانى بە گيانى چوونە دیدارى ياران
 مانگ مەردەى ئەوێه
 ئەو ئاوە ببینی كە بەژێر پرددا ڕەت دەبیەت
 پاش ئەوێ دۆپە باران لەسەر و پرچم وشك دەبنەو
 لادەدەمە شارى كەتیبان
 ھەموو بزر بوو ھەمەكان دەدۆزمەو
 دۆنیا دەبینەو لە دۆنەرمى مانگ
 دۆینەو سەبەرى گەنەم و گۆل
 تەواویشە كەنمان بەبیر دۆینەو
 لە ناویاندا سادە دەبینەو
 سادەى دۆل

۶۷

خۆ بە دیواروۋە کردن

لەسەر دیواری منداڵیم
وێتە ی دەست و دڵ و ئاگرێك
كە ناوکی دەر بەندی گۆمیان لە دوو كەلدا پێچایەو
هەڵیاندا یە سەر پشتهی كۆچی ناوخت
لەسەر دیواری ھەرزەیییم
وێتە ی تیروكەوانیکی دارین
لەسەر دیواری گەنجییم
وێتە ی تیشكێك خۆیتنی تێدا زاو
لەسەر دیواری جوامیتریم
وێتە ی جیگا پێی پرووناکی یاران
لەسەر دیواری پیرییم
وێتە ی بەرگی دیوانم

لەسەر دىۋارى كەنەفتىم
 وېتەي بە كۆي مىندالە كانم
 خەندەيەك گەشى كىر دوون
 دىۋاي كەنەفتىم و بەھەشتى پاز
 وېتەي مىن بە دىۋارى مالى مىندالە كانمەۋە
 ئەرئى خۆر لە ھەۋشە و بانى نەمرى و خانەي خودادا
 لە چى جوانترە
 كىكى جەژنى لەدايىكبوون مۆمى پەنگاۋرەنگى لە ناۋ دەسوۋىت
 دىلت لە خۆت دانەمىنىت
 دەبىتە كەسىكى مەشقى خودايى كىر دوو
 ھەموو خەلك دەتېنىن بەرە و ئاسمان دەرۋى
 كىتېبى پىرۋوز ۋەردە گىرىت
 بەرزايىيە كانى ئاسمان
 لە پىرۋەسىمى ۋەر گىرتنى كىتېبدا يەك دەگر نەۋە
 دەستى يە كىر تەۋەي بەرزايىيە كان ئىسكى تىدانىيە

٦٨

ئەومەندە ناز

دەتوېست ئەومەندە بايە
 چى لەگەل خۆيدا ھەلگەرىت
 لە لىتۋارى پەنجەرەى تۆى
 دابنى و بىكاتە ديارى و فەرەمۆشى دىل
 ئەى خانمى تەلارى خۆر و ھەفت قەلا من بۆ تۆ
 بالەندەى ھىتۋور بونەو ھەم پەرۋەردە کرد
 نەرم نەرم بۆ لاواندەنەو ھەت
 بخوئىتى و خومار شكىپنى تەنىيائى بىت
 شەرم لە ئەشق و نموونەى ناز نەكات
 چونكە من ئومىدى ئاشق بونەم ھەيە
 لە

و	بەھرە
و	سرووش
دەپار یمەوہ	شيعر

لە ئەشقدا بەخشەندە بىم
لە ئاگر زياتر ھىچى تر لە ئامپىز نە گرم
ئاگر ئىك بە بەردەمدا دىت و دە چىت
چونكە من جارىكى تر ئومىدى ئاشقېوونە وەم ھە يە
يە كەمىن وشەى دواى ئاشقېوونە وە
بە كۆچى يار رانە گە ىشتم

٦٩

كە مەرگ ماناى نامىتى

گيا بە دەمودووى باى سەرپەلە و سروەوہ
سەما دە کات و ئاھەنگ دە گىرپىت
لەناو بىستان و رپىگای بە گيادا
پەيرەوى رپوشتى باى سەرپەلە و سروە دە کەم
وہ ئەوان ھەنگاو بە نەرمى دەنىم
باى سەرپەلە و سروە بەقوولى گيايان خۆشدەويت و بۇ ناخى ھەلدە کەن
خۆشەويستى دىرپىكە لە شىعەرىك کە بە بوون چوئندراوہ
لە شوپىنىك کە دلە
مەرگ دەبىتە ميوەيەك و دەستى بۇ دەبەين
ئەشق رەنگى دەبىتە رەنگى
سەدوبىست و چوار ھەزار پىغەمبەر

هێما و راز پر دەبن لە شیعەر و جاویدانی و لەسەر تادا وشە هەبوو
لە گەڵ خۆم دەیانەینمەو ماله‌وه
دلبەرە دلباشە کە ی من
شیعەر و
جاویدانی و
لەسەر تادا وشە هەبوو
لە گەڵ خۆتان بمبەنەو خانە ی خودا
هەرچی لە ئەفسوونی هەمیشە ی پروودەدا با پروودات

۷۰

ھارۋى شەتتى چاۋ

دېكتاتور چاۋى لە مس و كەلاشوو شە ھارۋى شەراۋە
چاۋى شاعىرى

و	مەنگۈلى
و	دەلەش
و	بەدگۆ
يش	دەروونكلۆر

لە بەردى لامردە و ڧايرۆس و مەقەس
 چاوى پروون ھەز بە خۆشەختىيى بىندراو دەكات
 دلبەرە دلباشە كەى دەدۆز یتەووە و شتىك وەك
 ئەستىرەى كاکیشان دەردە كەویت
 ھەنگاوى بۆ ناو پەرستگات دەنیت و ھەنگاوى پشوو پیدەدا
 لە چاوى دوژمنە كەت ورد ببیتەووە
 ئومیدىك دەبینى خۆتى
 خۆرى سبەینان لە قۇزاخەى ناوچەوانت دەخەملێ
 پاشان لە دلخۆشییە كدادە پشكویت
 تەنیا ھاتین و تەنیاش دەپۆین
 نیوانیان ناسینی داوەكانى سەرپرێگا

۷۱

ماوہ خواستىن بۆ دوا نىگا

مەنزىلگای سەرەتا و کۆتايىم
ئەى يەكەم نىگا و سروسى ژيان
ئايە ماوہى دوا نىگا ماوہ
بە تەك گەلایە كدا تىيپەرم
شەونمىكى لەسەر مابىتەوہ
بەسەرىدا بنووشتىمەوہ و ماچى بکەم
ئەو بە پشت و پەنا و من بە خوین و گوشتى خۆمى بزەنم
ماوہم نەبوو تەواوى چىرۆكى
راز و نائومىدى باپىران بخويتمەوہ
لە ترسان لەرزىم و ئەو پرسیارەم کرد

ھېچ نىيە كاتىك بە كۆل و بە دۆل دە گرىم
فرمىسكى منىش لەسەر گەلایە كدادەمىنئىتەو
گرپانە كەى خۆم دەخۆمەو
دىسان دەلەرزىم و پرسىارىكى تاساو
ھەلدەدەمە ناو كىتیبى نىوہ كراوہى پاز و نائومىدى
دەگەر پئمەوہ لای مەنزىلگای سەرەتا و كۆتايىم
ئەمىش ھەمان قسەم بۆ دەكاتەو
كىتیبى نىوہ كراوہى پاز و نائومىدى ھەمىشە
لە شانىكەوہ خۆى دەگوازىتەوہ شانىكى تر
كەسىش ماوہى نابىت بە تەواوى بىخوئىتەوہ

۷۲

چاوتەنگىيى دېرك

لەبەر چاوتەنگىيى دېركە
گۈلى خۇبەخت ئاۋا بە دلبەرزى
خۇي لەبەر خۇرى دەست و دلكراۋەيى بەھار ھەلخستوۋە
تيترواسك كاتىك ھەۋالى مەترسىيەك دەھىنى
بە شىۋەيەك لە ئاسمان لەنگەر دەگرىت
سىبەرەكەي بىكەۋىتە سەر گۈلى خۇبەخت
چاۋكراۋەيى گۈلى خۇبەخت
قەرزارى چاوتەنگىيى دېركە
ۋەختىك گۈلى خۇبەخت دەلى ئاخ دەتوانم لەگەلىدا بلىم
پېم سەيرە
پوۋەكىك لە زەۋىيەۋە پەگى گەرم بوۋىيت و بالا بەرز بىكاتەۋە
دېرك بدات
چاۋكراۋەيى شوۋشەي ئىرەيى دەشكىنىيت
خانمى تەلارى خۇر و ھەفت قەلاش
ھىلكەي پىس لە دىۋار دەدا
بە نىازى چوۋنە دىدارى دېرك
پشتىنى رېگام لە پشت بەست و كەۋتمە دىگىپران
چاۋى داخست و پروۋى شەرمەزارى داپۇشى

دېرك چىت ھەيە بە گۈلى خۇبەختى بلى
 پەنگە نە زانىت سىيەرى ماتى تىتر واسك
 لەناو پەلكى گۈلى خۇبەختى دەبىتە
 پەلكەز پىنە و دىت لە ژوورە كانماندا لە گەلمان دادەنىشىت
 گۈلى خۇبەخت بۆ ئەو ھەيە
 ھەموو كەسىك بىخاتە بىر كىرەنە ھەيە

زايەلەي ناسك
ماتى زەردە پەپ
ھەورى چاوپر
جەژنى پازانە ھەي زەمىن

زەمىن لەوپەپى ئارامىي و دلخۇشىدا دەفەر موويت
 بالتان لىكەن و ھەرنە ھەيە
 بالتان
 ئا ئا بالتان
 دىل مالى گەرمى مەلى بالسووكى پازە
 ئەرەك كى پۇژىك لەپۇژان تەماشاي
 قوولايى پەنجە كانى مەلى بالسووكى پازى كىرەو ھەيە
 كاتىك بەسەر مالى گەرمى خۇيدا دەنىشىتە ھەيە

۷۳

دوۋاتارىپكى

خوداى سەد و يەك ناو جوانى و نەمرىي
لە ۋە لامدانە ۋەى سالاۋى جوامىر و جوانە مەرگان
بە ھەريان ۋەر گرتوۋە
چەند لكە دارىپكى لە پەگ و پزوپۆۋە
باش ناسراو و لە گەل خەياللى خۇيان بە ئاشتى ژياو
لەسەر گۆرپكى بىلبىلە ھىمەن داندىراون
پىبوارپكى دىپىر گىلۆلە لە دەست بەر بووش
دوۋنانى لەسەر كىلە كان ھەلخستوۋە
لەسەر چۆكان بە ديار يىيە ۋە دانىشتەم
تەماشاي سەرزەمىنى بە ختە ۋە رىم كرد
ھەردوۋ دەست و ھەردوۋ چاوم

بەتال
بەتال
بەتال
بەتال

بە دەنگى جەرگەرۆ و تەۋاۋ تاساۋەۋە
 داۋام كرد لىمگەرپىن خانوو و بانى ئەم بىلبىلە ھىمىنە
 چەند بە سىپەر و ھەتاۋە
 لەناكاۋ دەنگى كەۋتەنىكى ترسناك
 ئەم دەۋرۈر بەرەى پاچەناند و بەردى بن گۆمى دەرھىنا
 ئەم دەست و ئەۋ دەستى پىگاۋبانى ئەۋ دىنيا
 چەند بە دار و بار و ميوەيە
 ئەرئى لە بەھەشت گۆرستان ھەيە
 يان ۋەرزە كان كاميان دەزگىرانى
 كامەيانە و كاميان

ھەرمانەر ھوايە و تواناي پېشېبىنى لە خۆيدا پاشەكەوت كىردووه
 كېلىنوووس بۆنوبەرامەي پېگاوېانى ھەرزەكان
 دەناسىت و پېتى لەناو تەشتىك ئاوى شىرتىن دېتى و دەبات
 بەرانبەر مانگى ھەلاتوو يان دواتارىكى
 دەمى پر ھاواري كىردووه تەوھ
 رېستە لە سامال و گولسى سپىدە راماوھە كانىم بۆ كام ناو بە كارىھېتىم
 ۲۰۱۲۱۲۱۸ ھەباس سايبىر ھەسەن
 گەرمايى دەستى لەناو دەستىم ساردبووھوھ
 ھەتاو تېكەل بەئاوېوو
 دروود بۆ تېكەلېوونەوھ و دۆنايدۆن
 خويىن و گۆشتىش بەخۆل
 لەو پرووداوهوھ زانىم ھەم سەرى تېكىردووم
 بۆم نىيە لەمەوبەدوايىر لە شەيە دارىنەكەي دايكىم بىكەمەوھ
 پرچەم تەرىكات و بىمىرېتتە بەركار و بەرخ و پادوېم بە ملەوھە بىكات
 يان بە دەنگى بەرز كۆترەكانى ھەوشە
 ھەلفرېتىم و بە ئەستىرەي بالداريان بزانم
 يانىش جووچكەكانى بۆ كۆبىكەمەوھ
 مېشكەكانىشى بۆ ھەلدەمە سەرلىكى دارتووهكەي ھەوشەمان

بابۇلەيەك بە خورما و ھىلكەي كولاو لە گەل خۆت بىە
 سەرىك لە گۆرى باوك و دايكمان بدە
 گرانايى سەر سىنگيان بكە ھەويىرى كولىچەي جەژن
 لەم گۆرستانەدا ھەموو شتىك بالندەي نىشتوون
 گوڭيان بۆ مژدەي شادى سووك كردووە
 خوڭن بۆ بازوويان دە گەپتەوہ
 بىلبىلە ھىمەن لە گۆرىك
 گۆرىكى چاۋ خوڭن تىزا و دىتەدەرئ
 لە ئەو سەرى ژيانەوہ بۆ ئەم سەرى ژيان
 بۆ دوو بازى ھەلفرېتندراۋ دەرۋانىت
 ئاسمانى بە پىروو لە چاۋى بىلبىلە ھىمەندا
 لە خالى سەرنوونى مردن بچووكتەرە
 لە خالى سەرنوونى ژيانىش گەورەترە
 داۋاي كەشتى نووحى كرد
 دەرەنگ گەيشت
 مردن لە پىناۋ گەيشتندا ھىچ كاتىك زوونىيە
 لە شوڭىڭىكى چاۋەرۋانكرادا
 ئىستىبالندەيەك دەنووك لە ئاۋ نزيك دەخاتەوہ

ئاوی سەرەمەرگ بدا بە براپەكەى

ئەمە ھەموو شتېكە

ھەموو شتېك

ئا ئا ھەموو شتېك

ھەموو شتېك لە شوپىنى چاوەروانكراودا دەردەكەوێت

دەركەوتن و تالى ژيان ئاشناى سرووش وەرگرتنى كردين

سرووش سەرەتای ژيانە و شەرابيکە سەرخۆشکەر

قورگم لەتاو فرميسک و ھەنييسک گيرا

دليشم لەناو دەركەوتن و تالى ژياندا پيستی تەنك دەبوو ھە

دلبينا بووم دلبينا

پۆشنایى دیدار لە دلبينا دا گرشە گرش دەکات

ئيمە ئەو تەرمە ييلبيله ھيمنە

دەخەينه ھە سەر بەروانكەى منداالى وزينى پاسکيله کەى

تا کەرويشکە خرپنەکانى لە ئاوخوار دنە ھە دەگەرپنە ھە

چاوەروانى زۆرى ناوى

سەر چاوەى ئاو لە ماله کەمانە ھە دوور نيه

برام	برام	برام	برام
------	------	------	------

ئەرى ھاوار بۆچى ھەيە
 بەھەشت دلبەر ئىكە جوانىيە كى سادەى ھەيە
 ئاشق بۆخۇى رادە كىشیت
 مردن لە پىناو ئەشقدە ھىچ كاتىك زوو نىيە
 ئەرى ئارەزووى نەمرى كىلگە بۆ وا بە پىت بووہ
 دنياش بۆ وا زوو تارىك داھات
 نەمرى ھىچى لە كەس نەپرسىوہ
 چەند پىشنيارىكى ھەيە و بەھرى لە دل وەر گرتوہ
 منىش لە پوخسارى ورد دەبمەوہ و بەھرى وەر دەگرم

۷۴

چاوي ڀر است و چهپ

به چاوي ڀر استم دهينم
په پووله سليٽمانه ي هيمن ولاشه رله

و	باشو و ڪه
و	ڪونده پو
و	ڪه ره وڻه
دوور ڪه و توو ه ته وه	دالاش

لە پەلە يەكى رووناكدا دەنوۋكى
لە خۆلى چاۋمەستدا پىشوو پىدەدا
بە چاۋى چەپىش دەبىنم
كۆمەلىك منداڭ لە يارىكردن تەۋاۋبوۋنە
بە روۋگەرمىيەۋە بەرەۋ مال دەگەپتەۋە
بەسەر ئاگرىكدا دەنوۋشتىمەۋە
چاۋى راست و چاۋى چەپ چەشنى دوۋ پىالە مەى دەتروۋسكىتەۋە
خەرىكە دەكوزىتەۋە
جۋانىش لە چاۋى تەماۋى لە دايك نايىت
بەردم لە خۆلەمىشى دىكتاتۇرىك دا
چۆلەكە بەك ترسا
پەناى بۆشانى ئەۋەندالانە برد
لە دۋاى يارى بە روۋگەرمىيەۋە بەرەۋ مال دەگەپتەۋە

۷۵

شەپرى ئاۋەخۇ

ئەسپىك عارەبانە يەك پادە كېشى
دوو تەنىشتى ۋەك تابلۇ شىنازى
بە ۋىتەنى ئەۋ پەلەۋەر و ئازەلەنە نەخشىندراۋە

مەمىز
كەروپشك
كەۋ
كەلەكپۇ

لاشەى سەرباوى

و	مەمز
و	كەروپشك
و	كەو
شى ھەلگىر تووھ	كەلە كىيوى

نەموپىرا تىر سەيرى شەپرى ناوھخۆى
 نەخشى سەر عارەبانە كە بىكەم
 چووم بۆنى ئەو خاك و ئاوەم كىرد

و	مەمز
و	كەروپشك
و	كەو
پەلوپۆى خۇيانى لەناو وەر دەدەن	كەلە كىيوى

ئەو تابلۇي چ شاناز بيه كه
 ديه و پت قسم له گەلدا بكات
 منيش ناتوانم گوئي لئ بگرم و هيچيشي له باره وه بلييم
 ئاسمان له ميانهي نه توانينم
 پروون ديهيته وه و ئەستيره ده چنه ناوي
 ئيمهش رهنگي پڙاوي قوربانييه كانمان دهناسينه وه
 پوخساري قوربانييه كانمان
 له ژيڙ ئەستيره ي پرووندا وهك دهمار ليدهدا
 له پي و باندا

و	ملمز
و	كهرويشك
و	كهو
به پيشمان تيده پهرن	كهله كيوي

دووريش بكه ونه وه سيڤه ره كانيان ده جووليت
 ده زانن وهرزه كان
 كامه يان فهرمانه وايه و كاميان
 دهز گيراني كاميانه و تواناي پيشيني له خويدا پاشه كهوت كردووه

۷۶

ئاسەي خودايسى

سەرەتا كە ھاتە لام
 مەن بە نىيازى خەۋىنەن چوۋبوومە سەر تەختى نوۋستەن
 ھەۋا بە جۆرىك خۇش بېو سەر پۇشى نەدەۋىست
 بۆنۋەرامەي كەشى ژوۋرە كەي گۆرى
 بەخەبەر ھاتم و دلم لەناۋ قۇزاخەي ياد دەر ھېنا
 دەستى پر كىلىم بۇ گوارەي بىرد
 بۆشايى نىۋان دەستم و گوارە
 بوۋە ئاسۋىيە كى ئەفسوۋناۋى و لە تەنىشتەم دانىشت
 ئاسۋ لە تەنىشتە ھەموو چاۋىك
 دادەنىشتە و ئەفسوۋن دەكات

وردە	وردە
ھېندى	ھېندى
بەناز	بەناز
دەرەۋشاۋە	دەرەۋشاۋە

بۆشايى بوۋە جوانى و ئاراستەى پرووگەنما
 جوانى ھەموو كات ھى من بوۋە
 بە تاسەى خودايى بە سىنگمە ۋەم نووساندوۋە
 بۆ دوا جارىش ئاورپىك لەم تۆپەلە پىخۆلەيەى
 ناو زگى مرىشك دەدەمەۋە
 ژنە كەم بۆ پشیلەى فرى دا
 ئەى جوانى دەستى تكا و نزام گەشتوۋەتە بەر سىنگى ئاسمان
 تا ھەناۋم تىدايە چ دوۋعايە كت بۆ بىكەم
 چ دوۋعايە كت لى بىكەم
 زوو ھاتىيە ناۋچەۋانم و چاۋم بە جوانى خودا كەۋت
 ژيانىكى شادمانم لە گەلتدا بر دوۋەتە سەر

۷۷

باۋاك و ەايىكە

۱۹۶۳/۱۱/۱۳ ھەرەس قەومى

قۇنداغەي تەفەنگيان

لە سىنگى سابىر ھەسەن سەلىمان شكاند

خويىن لە فاتەپ شەي بەربوو

تەلەپەو ە بەسەر سەردا گىنگلى دا

تەمەن و ژيانى بوو ە پرتەقالىكى خۆر كە لىدراو

۱۹۷۱/۱۱/۱۴ خويىنى خاوبوو ەو ە گەشەي نىنۆ كە كانى ەستا

خەلكى جوانى گۆرستان

دەستى مەھرەبانىيان درىژ كەرد و لىيان ەر گرتىن

گوتيان لەوپەپى شانازىدا دەرگاي باخچەي مردنى كوتاو ە

[illegible]

۲۰۰۵/۲۱/۱۹ پەرى بە ئاوى چاويان
 شووشتيان و جلى پرسەيان لەبەر فرى دا
 ھەموو سەرپەلەيەك بە تەنیشتمان تیدە پەریت
 تەك تەك ئارەقەى گۆى مەيدان لە ناوچە وانىيە ھە تەك
 دەكە ویتە بەر

و	دەرگا
و	مال
و	باخچە
مان	کيلگە

باوك و دايك ئەو يادەوەر يىنانەن بەسەر لىيوى بە بارمانەو
خۆر لە زەردەي ئاوابوونى
لە ھەموو كاتىكى مېھرەبان و نەرمونىانترە
ئىمە بە

ئاگر
خۆل
ئاو
با

يان

تەورات
ئىنجىل
قورئان

دەبەستىتەو
ئا بەم جۆرە پەنگى شىۋە مردن نىشتە ھەوشە و بان
سىبەرى دار توو ھەمانى پىچاىەو
پەنگىك چاوى سىيى كىردن

لە دل و چاۋى منەۋە بەھەشتە ئەم مال و خانەۋادە يە
 لە بەخشندە يىياندا گولە گەنمى شىعر بلند بوۋە
 بە بالى شەمىيەۋە لەسەر گەنجىنە ناۋەستىم
 باي نازنە كىشاۋى شازادە كانى ھەزار و يەكشەۋە لىم دەدا
 ھەموو سەرەجەژن و سەرى سالان
 كراسى باۋك و دايكەم لە سەر چاۋم دادەنىم
 بۆنى كراسە كان بەدۋاى ئۆقرەى مندا دىن و پشوو دەدەن
 پشوو تەنيا بۆ ئىۋە يە بۆنى كراسە كان
 كاتىك بە بەخشندە يى سەيرى پەرۋەردە كراۋە كانتان دەكەن
 ئاى لە بەخشندە يى چاۋم
 چەند پارچە يەك پوۋناكى مرۆڧى
 ھەلدايە ناۋ تارىكىيەۋە
 پىاۋ و ژنىك و شەش مندا
 لە ناۋ تابلۆى راز و يادە كاندان يان لە پوخسارى كىتەيىكدا
 تەماشاي كلۆ شەكرى سەر سىنى و جۆشى سەماۋە دەكەن
 دەيانەۋىت لەسەر كىش و ئاۋازى
 زمانى پوۋن و پەۋانى ناۋ و شوئىن بىنە دوان
 پەنجەرە كان لە ناكاۋدا بەرپوۋى پشودا كرانەۋە

۷۸

دەوا پەپام

درەختە كانى ئەمبەر و ئەوبەرى پىگاوبان
فەرموويان لىي كىردم ئەى سروودى سروودە كان تىپەرە
شكۆى خۆشەويستانت لە ئاسماندا بىيىنە
دايكە سروشت
دەزووى گەورەمەندى لە پەنجە ئالاندىم و هەلىدام
بىي دىل لە دىلدان
بە ئاسماندا رۆيشتەم و گەيشتم بە شكۆى پەپام
هەموومان لە سىپەریدا دەست لە دىلمان دەدەين
بارانىك بە هيو اوە نمە دەكات
سلاوى بنە گۆلىكى پىيە و لە تەنىشتەمان دادەنىشت
نىگای دەكاتەو و بەسەر گيانماندا دەمىننەتەو
بىي ئەوەى بدويم هەوالى خرۆشانىكم دەدا تىت
بالىندەى بىي دەنگى هيلكە كانى ترووكان و كەوانەى بىي
خۆدەرەوشانەو وەكى لەمە مەزنىرمان نىيە
لە ئومىدى ئەو بالىندەيەدا بۆين
هیلکە كانى لە گەرمایى تیشكى خودادا ترووكان

۷۹

دواى چل شهو و چل ږوژ باران بارين
كه شتي نووچ له پيش مالى ئيمه دا گير سايه وه
سه نشينه كان

فہرموون ئاگری دلؤفانیم بؤ کر دوونہ تہ وہ
لہ دہوری ئاگر گہرم بوونہ وہ
ہہمووئہ وشتانہم پیشکیش کردن

كە خوداۋەندە كان پېشكېشى دەكەن
 دواى ئەۋەى دەماريان توند بوۋەۋە
 دەستيان بۆ چاويان برد
 زانىم شتىكى ئەوتۆيان لە يادەۋەرى لە بېر نەماۋە
 لە مالى مندا فېرى دەمودوۋ بوۋنەۋە
 توانىيان دووبارە بېر بىكەنەۋە و ژمارەى
 كاتژمىرە ھەلۋاسراۋە كان بخوئىنەۋە
 ژيان ئازاد و پر لە ئارەزوۋ بە پېشماندا
 ھاتە پىياسە و خۆشپروۋىي نواند
 تەماشاي قوۋلىي دەمار و خوئىن و گۆشتيمان كرد
 بە خېرايى تىرىك
 پەرۋبال بۆ فرىشتە تاقانە كان گەرپاۋە
 كاسەى زېرپىن پر بوۋەۋە و بەرەۋ سەرەتا بوۋىنەۋە
 خانمى خامۇشى پرچى لە داۋەكانى دوو گوردى نوپژ نيانتەرە

۸۰

بانگەواز بۆ گۆرەشەلگەن

دەستم لەسەر دوو بالى فرىشتە بوو
 بە نان و ئاو و ئاگرى خۆمەو دابەزىمە سەر زەوى
 بە

زەنگ و	زايەلە و	دەنگ و	جۆشى
ياد	و		
دروود	و		
پەيام	و		
ستاپش	هوه		

ہہ والی جیگور کی سی سہ باح سا بیر حہ سہ ن
۲۰۶۵۱۱۱۸ - ۱۹۶۵۱۱۱۸

له بسته خاکیکې، مراد خواز و ماندوودا

شادیہ کانے دہیستیۃ وہ

هشتا سال دہز و بہ دہرزی وہ کردنیکہ

به سه ر راوه شاندى پر خه مه وه

بېووره مووچر كېڅ چاوى لېل كرده و سۆزېڭكى تايبهت گرتمى

مەلىكى كۆچەرى لەسەر لىكى درەختىك نىشتەو

خویتی پیی به سہر لکہ کہ وہ جیما

چووم ته واوی دره خته که و خوږته که م ماچ کرد

وہرہ خہ ونم با روو گہ نام

خویتی پیی بالنده بی و له ئاگر رابمیتیم

له ئاگر راماڻ ئاشق وهك ميوه پڏه گه يه نئى

بسته خاکه ماندووه که شیه کپارچه ده پیته

مؤسیقا و گۆزه‌ی پر

لہ ئاکامدا ہر دہ گہم بہ بالی بالندہی بریندار و دلی خوم
 ئیستا چاوہ پئی فہرمانم بفہرمووی
 بو تاہہ تایہ سہرگردان بہ
 ئا تہو تہ من ئامادہم
 گورہ لکھن ئہی تو لہ کوئی
 بہ پی پگایہ کی دوور و دریژم بریوہ
 مالٹاواپی لہ وانہ دہ کمہ پیان گہ یشتووم
 ئہرئ میژوو لہ کتیبی چہندہمی ئاسمانی
 بہ شیکم بو تہر خان دہ کات
 ئہو کاتہی میژوو باسی خودایی دہ ہیئتہ سہر سہ کو و مالہ کانمان
 من لہ ناو حیکمہت و ہیژی قسہ کانی ئہودا
 قوول و بیڈہنگ و گوپرایہل
 ہہناسہی ئاسوودہی ہہلدہمژم و بیر لہ خوم دہ کمہوہ
 کتیبی ئاسمان وادہیہ کی لہ گہلدہا ہہوو
 منیش وادہیہک و لہ ہہستی خومہوہ ناسیومہ

ھەتاو بۆم دوا
 نابى ھېچ رازىك لە تارىكىدا بىمىنىتەو
 شویتەوارى ھەموو رېگاکانىش دەربكەون
 تەرمەكەم لەبەر ھەيوانىك داندر او
 پوورەى شىعر دەورى گرتووم و ناوى شىعرم لەسەر لىتو
 شىعر لە دلەو نویتىم لەسەر دەكات
 خودای سەد و يەك ناو
 ھىكمەتى وشەم تىدا بخرۆشىنە و لە شاعیرە

و	مەنگۆلى
و	دلرەش
و	بەدگۆ
ە کان بىپارىزە	دەروونكلۆر

مەن پېئوھەرى ھەستەكانى زەھویم
 بە پى پىگایەكى دوور و درىژم برپوھ
 مېواندارى ئەوانە دەكەم پېيان گەشتووم
 پەگى مېوھى مەى چەترمە و ھەلماوھ
 بەتاو وەرن ئەستېرەى شەوقدار و براى گىيانى ھەستەكانم
 ئاسمانى پروون قوول و بېدەنگ و گوپرايەل ماوھتەوھ
 تايبەت دېدارمان دەبېت
 دەبېن بەخاوەنى چاوەكانى
 سېبەرى شووم لەسەر زەوى لا دەچېت
 وەك چاوى ئەو و دلى خۇمان
 بەرپىگادا يارى پۇشتەن و گەپانەوھ دەكەين
 ماسوولكەكانى پىگاتوندەبنەوھ
 كەپرى پشوووان لەمبەر و ئەوبەرى دەبەستى
 ھەر كاتىك تەماشای پىگاكەين
 ھەموو شتىكمان بەبىر دىتەوھ و بەناو كاتىكى خۇشدارى دەكەين

خوداى سەد و يەك ناو رۆيشتن و گەرانه وە
 لەم رېگاوبانە بۆنخۆشەدا تابلېتى بى دله پراو كىيە
 فريشته كانى فرياكە وتن ناهيئلن گورگ نزيك ببەنە وە
 گۆرانى تىيدا دىتە سەر دەم و لەبىر ناچىتە وە
 شاعىرى گەرپاوەى شەپرى گورگيش
 دوودلى خامۆش دەبى و گوئى بۆ گۆرانى ھۆگرى رادەدىرئ
 يادەوەر يىيە بەخشندە كانى و بەھرە و سرووش و شىعر دىتە فرياي
 ئەى خوداى سەد و يەك ناو رېبوارىكى رۆشنى

و	بەھرە	
و	سرووش	
م	شیعر	
ماندوو	ماندووم	ماندووم

دەستىم بگرە بابچمە مالى پۇشن
مالىم لە سىپەرى بالى بالندەيەك دانا
گوتى لەبەر خاترى تۆبۇ ماۋەيەك فرىن دۋادەخەم
تاپشوو دەدەيت و تىرخەو دەبىت و خەونىك دەبىنيت
خەونى

تەۋرات
ئىنجىل
قورئان

ئەرى شادى بېھوودە خەۋنە كانم چى لى بىكەم

۲۰۱۲ - ۲۰۱۳ ھەۋلىر

بىر ۋەقە

- ۱- زېۋان: ۱۹۸۸، پۇمانە شىعر.
- ۲- پۈۋەكەكانى خوداۋەند: ۱۹۹۹، شىعر.
- ۳- خەۋن ۋا خۇي گېنرايەۋە: ۲۰۰۴، شىعر.
- ۴- شەپرى چل سالە: ۲۰۰۵، شىعر.
- ۵- مردوۋيەك ئاگاي لە ھەموۋانە: ۲۰۰۸، شىعر.
- ۶- سەد ۋ يەكشەۋە: ۲۰۰۸، شىعر.
- ۷- سالى سفر: ۲۰۱۰، شىعر.
- ۸- سروۋدى زەۋى: ۲۰۱۲، شىعر.
- ۹- سى سال شىعر: بەرگى يەكەم ۲۰۱۲، شىعر.
- ۱۰- سى سال شىعر: بەرگى دوۋەم، ۲۰۱۲، شىعر.
- ۱۱- ئەزمۈۋن ۋەك ئاۋوتنىك لەناۋ ژيان: ۲۰۱۴، بىرورپا.
- ۱۲- ھەزەدەكەم ئەۋەندە بېزىم: ۲۰۱۵، شىعر.

- ۵ *شەير بەرانبەر ئەبەدىيەت
- ۱۱ بانگەۋاز بۇگۈر ھەلگەن
- ۱۷ انىازى مردن
- ۲۱ ۲چاۋەرۋانى تىكشكاۋ
- ۲۵ ۳بەرەۋساكار بۈۋەنەۋە
- ۲۷ ۴فەرەۋۋەرەۋناۋزىانەۋە
- ۲۹ ۵پشۋى بال
- ۳۰ ۶بەدۋارۋىشتن
- ۳۱ ۷رەپنەنى دەنگ
- ۳۲ ۸دلى خروشاۋى پىالە
- ۳۳ ۹رېنگى جادۋىيى
- ۳۴ ۱۰ئالەنگى سالى مردنى دىناسور
- ۳۶ ۱۱خۇدر كاندن
- ۳۷ ۱۲مانەۋەى وىتە يەك
- ۳۸ ۱۳رەۋايى سروشت
- ۳۹ ۱۴گەرەبۈۋەۋەى يادەۋەرى
- ۴۱ ۱۵گە يىشتن بەخۇت
- ۴۲ ۱۶شەير ئەى ناۋى خۇم
- ۴۶ ۱۷ئاۋىتەى دەستى گورگ
- ۴۸ ۱۸مانەۋەلەۋناۋرۋونا كىدا
- ۵۱ ۱۹انىازى بەراۋرد
- ۵۳ ۲۰دەرەختى بىنەمالە
- ۵۵ ۲۱قەرەغى دەف
- ۵۷ ۲۲ئاۋر شىنى دەموچاۋ
- ۵۹ ۲۳سندۋوقى تەرم
- ۶۱ ۲۴خۇشبوۋنەۋەى ئاگرى دل
- ۶۴ ۲۵بۇنوبەرەمەى كەلژيان

- ۲۶ گەرمایى ناوچەوان ۶۵
- ۲۷ ياقووتى ئەنگۈستىلە ۶۷
- ۲۸ بآلندەى يەكەم و دووهم و سىيەم ۶۹
- ۲۹ بەتالېوونەوہى داوا ۷۲
- ۳۰ ھەھەۋالپرسىن ۷۵
- ۳۱ لە گەلېك شوئىندا ۷۷
- ۳۲ ونبوون ودر كەوتنەوہ ۷۹
- ۳۳ ناسىنى ھىز ۸۲
- ۳۴ كەۋاھى گورگى ئاشتىخواز ۸۴
- ۳۵ ئەفسانەى خۆت ۸۵
- ۳۶ بىن پەروايى گولەستىرە ۸۹
- ۳۷ ئەستىرەى تاك و جووت ۹۱
- ۳۸ سۆزى پاراوى خۆشگۆ ۹۴
- ۳۹ دوو بارە كرىنەوہى ويست ۹۶
- ۴۰ پىشېبىنىيى زمان ۹۸
- ۴۱ نەوہى بەھەشت ۱۰۰
- ۴۲ ئاشنا بوونەوہى جريوہ ۱۰۲
- ۴۳ ئادەم لەسە ئاوتنەدا ۱۰۵
- ۴۴ بەرز بوونەوہى باج ۱۰۷
- ۴۵ دواى سەر كەوتن ۱۱۰
- ۴۶ ھەشەى نووچ ۱۱۲
- ۴۷ گەلنەوہى دەنگى باپىران ۱۱۵
- ۴۸ ھىماوراز ۱۱۷
- ۴۹ چوارىن ومن ۱۱۸
- ۵۰ درەختى دەنگخۆش ۱۲۰
- ۵۱ پەرىيى يەكەم ۱۲۲
- ۵۲ ووتەختى پارىزراو ۱۲۴
- ۵۳ تۆرى چاو ۱۲۶
- ۵۴ بەخششى ئادار ۱۲۸
- ۵۵ دابەشكرنى چرا ۱۳۰

- ۵۶ مانەۋەي مانگ لەيە كەشەۋەيىدا..... ۱۳۲
- ۵۷ ۋوناكىي گەنجبۈۋنەۋە..... ۱۳۴
- ۵۸ چار يەكەلە جاران..... ۱۳۶
- ۵۹ يالى شانە كراۋى ئەسپ..... ۱۳۸
- ۶۰ خانمى ئەفسانەيە كى ۋوون..... ۱۴۰
- ۶۱ ژيان لەدوۋسەدە..... ۱۴۲
- ۶۲ داگىر سانى جىگاپىي شىعەر..... ۱۴۴
- ۶۳ گۇرانىيەك لەدەلەۋە تەكايە سەرزەۋى..... ۱۴۸
- ۶۴ دابەشكردنى شتەكەلە خۇت..... ۱۵۵
- ۶۵ زەنگى ۱۶ى ۳..... ۱۵۹
- ۶۶ ئاۋازى جىگۇر كى..... ۱۶۱
- ۶۷ خۇبە دىۋارۋە كردن..... ۱۶۴
- ۶۸ تەۋۋىنەي ناز..... ۱۶۶
- ۶۹ كەمەرگ ماناى نامىنى..... ۱۶۸
- ۷۰ داپشتنى چاۋ..... ۱۷۰
- ۷۱ ماۋە خواستىن بۇدۋانىگا..... ۱۷۲
- ۷۲ چاۋ تەنگىي دېك..... ۱۷۴
- ۷۳ دۋاتارىكى..... ۱۷۶
- ۷۴ چاۋى راست چەپ..... ۱۸۲
- ۷۵ شەپرى ناۋەخۇ..... ۱۸۴
- ۷۶ تاسەي خودايى..... ۱۸۷
- ۷۷ باۋك دوايەكەم..... ۱۸۹
- ۷۸ دوايە يام..... ۱۹۴
- ۷۹ پېۋۋنەۋەي كاسە..... ۱۹۵
- ۸۰ بانگەۋاز بۇگۇر ھەلگەن..... ۱۹۷

زنجیره ی چاپکراوه‌کانی ساڵی ۲۰۱۴ – ۲۰۱۵ ی وهزاره‌تی روژنبیری و لاوان

به‌رئوه‌به‌رایه‌تی گشتیی راگه‌یاندن و چاپ و بلاوگرده‌وه

به‌رئوه‌به‌رایه‌تی چاپ و بلاوگرده‌وه ی هه‌ولێر

ژ	ناوی کتێب	ناوی نووسەر	بایه‌ت	لایه‌ره
۸۰۹	مێژووی رادیۆی کوردیی به‌غداد ۱۹۲۹ – ۱۹۵۸ به‌رگی بێکهه‌م جزمی بێکهه‌م	که‌مال په‌ئووف محهمه‌د	راگه‌یاندن	۷۸۴
۸۱۰	مێژووی رادیۆی کوردیی به‌غداد ۱۹۲۹ – ۱۹۵۸ به‌رگی بێکهه‌م جزمی دووه‌م	که‌مال په‌ئووف محهمه‌د	راگه‌یاندن	۵۲۲
۸۱۱	مێژووی رادیۆی کوردیی به‌غداد ۱۹۲۹ – ۱۹۵۸ به‌رگی بێکهه‌م جزمی سێه‌م	که‌مال په‌ئووف محهمه‌د	راگه‌یاندن	۶۸۰
۸۱۲	من چ کەسێکم	و: مه‌هدی بێداوی	وته‌ی ناوداران	۱۳۶
۸۱۳	رۆژنامه له کتێبدا – به‌رگی چواره‌م	نه‌وزاد عه‌لی ئەحمه‌د	لێکۆڵینه‌وه‌و به‌واداچوونی رۆژنامه‌نووسی	۲۰۸
۸۱۴	بیبیلوگرافیا الکتب السریانیة	جاندارک هوزایا	بیبیلوگرافیا	۳۲۰
۸۱۵	خه‌مه‌کانت بیه‌وێنه (پێ بکه‌نه)	هیدایه‌ت قه‌ره‌داغی	سه‌ربرده	۱۱۲
۸۱۶	ظاهرة العنف الأسري – الطبعة الثانية	هه‌تاو که‌ریم	کۆمه‌لایه‌تی	۳۲۰
۸۱۷	کوردو سینه‌ما	که‌ریمۆک	سینه‌ما	۱۲۸
۸۱۸	دیوانی ۲ له شیعره‌کانی عومه‌ر کلۆل	عومه‌ر کلۆل	شیعر	۲۰۸
۸۱۹	رۆژنامه‌نووسی .. پێشه‌و په‌یام	و: دلشاد مسته‌فا وه‌سانی	رۆژنامه‌نووسی	۱۶۰
۸۲۰	خه‌باتا من – به‌رگی ئێکی	و: سالح یوسف سۆق	سیاسی	۴۰۰
۸۲۱	خه‌باتا من – به‌رگی دووی	و: سالح یوسف سۆق	سیاسی	۳۲۰
۸۲۲	کتێبخانه‌و ئهرشیفی نیشتمانی کوردستان	ئا: ئاسۆ حه‌سه‌ن	کتێبخانه‌و زانیارییه‌کان	۱۴۴
۸۲۳	مانای شاراره	عومه‌ر میراوده‌لی	ئه‌ده‌ب	۱۲۸
۸۲۴	ئه‌وتی کوردستانی باشوور/ ۱۸۹۱ – ۱۹۲۵	کاکه‌مه‌م بۆتانی	جوگرافیا ی ئابوری	۱۹۲
۸۲۵	سه‌با	عه‌لی سالح میران	رۆمان	۳۷۶
۸۲۶	صمود الشعب الكردي في مواجهة التحديات	د. أحمد عبدالعزیز	مێژوو	۳۶۰
۸۲۷	تقاسیم علی مقام الوجد	حجی خلات المرشای	چیرۆک	۱۶۰
۸۲۸	چیرۆکی من و گونده‌که‌م – به‌رگی یه‌که‌م	حه‌مه‌که‌ریم هه‌ورامی	یاده‌وه‌ری	۴۰۰
۸۲۹	حه‌ز ده‌که‌م ئه‌وه‌نده‌ بزیم	سه‌باح په‌نجده‌ر	شیعر	۲۰۸